

44ste vergadering

Woensdag 23 januari 2008

Aanvang 10.15 uur

Voorzitter: De Pater-van der Meer

Tegenwoordig zijn 101 leden, te weten:

Agema, Aptroot, Van Baalen, Bashir, Van Beek, Bilder, Biskop, Blanksma-van den Heuvel, Blok, Van Bochove, Boekestijn, Boelhouwer, Bosma, Bouwmeester, Brinkman, Ten Broeke, Van der Burg, Van de Camp, Cramer, Dezentjé Hamming, Dibi, Tony van Dijck, Jasper van Dijk, Van Dijken, Duyvendak, Eijsink, Ferrier, Fritsma, Van Geel, Van Gennip, Van Gent, Van Gerven, Gill'ard, Graus, Van Haersma Buma, Hamer, Haverkamp, Heerts, Hessels, Van Hijum, Ten Hoopen, Irrgang, Jacobi, Jager, Jansen, Joldersma, Kalma, Kamp, Kant, Karabulut, Koopmans, Koppejan, Roland Kortenhorst, Koşer Kaya, Kraneveldt-van der Veen, Kuiken, Langkamp, Leijten, Luijben, Madlener, Mastwijk, Van Miltenburg, Neppérus, De Nerée tot Babberich, Nicolai, Ormel, De Pater-van der Meer, Pechtold, Polderman, Poppe, Remkes, Roefs, Roemer, De Rooij, De Roon, Samsom, Schermers, Schinkelshoek, Schreijer-Pierik, Slob, Smeets, Smilde, Snijder-Hazelhoff, Spies, Van der Staaij, Teeven, Thieme, Ulenbelt, Van der Veen, Van Velzen, Verbeet, Verdonk, Vietsch, Van der Vlies, Vos, Jan de Vries, Wiegman-van Meppelen Scheppink, Willemse-van der Ploeg, De Wit, Wolbert en Zijlstra,

en de heer Donner, minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, mevrouw Vogelaar, minister voor Wonen, Wijken en Integratie, de heer Timmermans, staatssecretaris van Buitenlandse Zaken, mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegthart, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, en mevrouw Bussemaker, staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.

□

De **voorzitter**: Ik deel aan de Kamer mee dat de volgende leden zich hebben afgemeld:

Van Raak, Halsema, Wilders en Peters;

Van der Vlies, alleen voor de ochtendvergadering.

Deze mededeling wordt voor kennisgeving aangenomen.

Aan de orde is het **spoeddebat** over **de verstrekking van gratis schoolboeken**.

De **voorzitter**: Ik heet de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de staatssecretaris van Buitenlandse Zaken welkom.

Wij hebben voor de eerste termijn een spreektijd van drie minuten afgesproken en daar wil ik de leden ook aan houden.

□

De heer **Pechtold** (D66): Mevrouw de voorzitter. Gratis schoolboeken, op Prinsjesdag leek het wel prioriteit nummer één van dit kabinet. Het was het enige concrete onderwijspunt en het enige concrete lastenverlichtingspunt. Dus zij zouden en moesten er komen, liever vandaag dan morgen. Op 28 november stuurde de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap aan alle 700 vo-scholen een brief, met daarin het hele traject van de wet tot en met de behandeling in de Eerste Kamer in mei 2008 aan toe. Ook het traject van de Europese aanbesteding werd daarin haarfijn beschreven.

Voorzitter. Dat is twee maanden geleden en nu heeft Europa het ineens gedaan. Wij praten al een jaar lang over gratis schoolboeken en de Europese aanbestedingsregels zijn er nog veel langer. Nu wordt het kabinet zogenaamd overvallen. Nu komt er een noodplan. Het kabinet heeft echter zitten slapen. Als ik zeg dat ik in een halfuur van Amsterdam naar Rotterdam kan rijden en het lukt mij niet, dan komt dat niet door de verkeersregels maar doordat ik een verkeerde planning heb gemaakt. Daarom is het een goedkoop excuus van het kabinet.

En staatssecretaris Timmermans laat het gebeuren. Hij laat het gebeuren dat Europa weer de zwartepiet krijgt toespeeld in alle nieuwsberichten. Onlangs nog ontvingen wij van zijn hand een prachtig communicatieplan, waarin zwart op wit stond dat het maar eens afgelopen moest zijn: Europa biedt kansen, Europa is geen zondebok. En dat wil ik nu vandaag van hem horen. Wat heeft zich afgelopen week rond de schoolboeken afgespeeld? Was hij daarbij betrokken? Ik heb gehoord dat er zeven bewindslieden over vergaderd hebben. Is dit geen typisch voorbeeld van zwartepieten? Ik nodig de staatssecretaris graag uit om hier vandaag nog eens uit te leggen waarom de aanbestedingsregels goed zijn en waarom wij ze nodig hebben.

Pechtold

Er was een dispuut, zo lees ik in de brief, tussen een juridisch adviseur van een schoolboekenuitgever en de Permanente Vertegenwoordiging. Het heeft het ministerie kennelijk weken gekost om uit te zoeken of ontheffing van de aanbestedingsplicht mogelijk was. Ik wil van de staatssecretaris weten waarom er zo weinig kennis is bij de andere ministeries.

Tegen de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap zeg ik dat ik het in dit debat niet wil hebben over nut en noodzaak. Wij waren tegen de gratis schoolboeken, maar nu kijken wij naar de uitvoeringsplannen. Ik heb wel de volgende vragen. Is het volgend jaar wel klaar? Is de wetwijziging er dan doorheen? De Raad van State zegt in zijn advies dat de staatssecretaris eigenlijk haar huiswerk over moet doen. Onvoldoende wordt aangegeven welk probleem met het wetsvoorstel wordt opgelost. Kan de staatssecretaris daarop ingaan? Garandeert zij dat het bedrag van € 308 kostendekkend is? € 308 is een gemiddelde. Uit het veld hoor ik dat de kosten voor de verschillende vakkenpakketten vallen binnen een bandbreedte van € 100. Ik vind het raar, als ik € 250 heb uitgegeven, dat ik ineens € 58 belastinggeld cadeau krijg. Hoe gaat de staatssecretaris daarmee om? Hoe billijk zij dat? Als ik meer heb uitgegeven, hoe luidt dan de bezwaarprocedure? Wat kost het uitdelen van die € 308? Wij hebben slechte ervaringen als het gaat om bijzondere uitgaven en de Belastingdienst. Extra uitvoeringskosten, zo lezen wij, worden binnen de begroting van OCW ingepast. Op welke post en hoeveel? Kan de staatssecretaris mij garanderen dat deze kosten niet ten koste gaan van de kwaliteit van het onderwijs?

Afrondend over de gang van zaken, waarom trekt de staatssecretaris nu pas aan de bel, terwijl zij in november al een brief aan de scholen heeft geschreven over de aanbestedingsregels? Klopt mijn inschatting dat dit niets te maken heeft met Europese regels, maar dat zij een jaar extra tijd wil om het vuur op de uitgever te openen en de druk wat op te voeren? Wist zij het eigenlijk al niet veel langer?

Tot slot de meest politieke vraag: waar kan ik de staatssecretaris bij dit dossier op afrekenen?

De heer **Slob** (ChristenUnie): Ik heb een vraag aan de voorzitter van de fractie die voor gratis schoolboeken was toen zij er niet waren en nu zij er wel komen, tegen is.

U bent nogal kritisch over het hele gebeuren rond de Europese aanbesteding, mijnheer Pechtold. Ik heb dit punt zelf bij de begrotingsbehandeling aan de orde gesteld, omdat toen duidelijk werd dat een groot aantal scholen daarin vastliep.

Wat is uw oplossing? Zegt u in feite tegen het kabinet dat het gewoon had moeten doorgaan, want aanbesteden is aanbesteden? Of zegt u, zoals ik, dat het heel goed is dat wij de scholen serieus nemen en hun een jaar extra tijd geven om het ingewikkelde proces van Europese aanbesteding te kunnen regelen?

De heer **Pechtold** (D66): Misschien sta ik nu wel tegenover de hoofdschuldige van dit debacle. In het oorspronkelijke plan van het kabinet was invoering voor 2009/2010 voorzien. De ChristenUnie vond echter dat het nu moest gebeuren en heeft de andere twee coalitiepartijen overtuigd om het naar voren te halen. Zo is het gegaan.

Nu lopen wij tegen dit debacle aan. Ik was ertegen. Stop het geld in leraren, in conciërges, desnoods in het onderhouden van de urennorm opdat de kwaliteit goed is. Ik vind gratis schoolboeken een sympathiek idee, maar het is geen onderwijsbeleid, het is inkomensbeleid. Als ik met u moet meedenken over de uitvoering van een prioriteit die ik veel lager heb staan, adviseer ik om vast te houden aan het oorspronkelijke plan en niet uitgever, scholen en zeker niet de ouders op te zadelen met dit probleem. Houd het probleem waar het oorspronkelijk lag: bij het kabinet.

De heer **Slob** (ChristenUnie): Voorzitter. De heer Pechtold loopt zoals wij van hem gewend zijn, met heel veel woorden weg van de vraag die ik heb gesteld. Uit het plan van aanpak weten wij allemaal dat het heel onverstandig zou zijn om het verknipt in te voeren. Daarvoor werd van alle kanten gewaarschuwd. Als wij de scholen extra bureaucratie of extra administratieve lasten willen bezorgen, moeten wij het verknipt invoeren. Het is heel goed dat het in één keer wordt uitgevoerd.

De brief was er een aantal weken geleden al, mijnheer Pechtold, maar nu bent u opeens heel kritisch over de Europese aanbesteding. Als wij, zoals u een beetje suggereert, nu gewoon doorgaan met aanbesteden en invoeren, zouden wij de scholen pas echt in de problemen brengen. Het kabinet gaat gewoon door met het plan, maar zorgt wel voor een reële oplossing. Het neemt nog een jaar extra de tijd en zorgt ervoor dat de ouders dit jaar in ieder geval het geld krijgen. Dat is toch reëel? Het is een nuchtere keuze zonder dat er administratieve lasten bijkomen.

De heer **Pechtold** (D66): Ik snap de amechtige pogingen van de coalitiefracties om dit paradepaardje van inkomensbeleid overeind te houden. Zij staan klaar om mij te interrumperen.

Ik heb geen problemen met Europese aanbestedingsregelingen. Op mijn verzoek is de staatssecretaris voor Europese Zaken hier. Dat waardeer ik zeer. Ik vind het namelijk niet kunnen dat ik op de journaals van radio 1 steeds hoor: Door Europa krijgt u dadelijk geen geld. Ik vind het belangrijk om die kou uit de lucht te halen.

De **voorzitter**: Wilt u antwoord geven op de vraag?

De heer **Pechtold** (D66): Dus daar ligt mijn probleem niet. U zegt dat ik kritiek heb, mijnheer Slob. De ChristenUnie is een partij die meestal naar de instituties van ons land luistert. Hebt u het advies van de Raad van State van 14 december 2007 gelezen? Daarin staat: "Het voorstel toont naar het oordeel van de Raad onvoldoende aan welk probleem het wetsvoorstel beoogt op te lossen." Zo hard kan ik het vandaag niet formuleren.

De heer **Jan de Vries** (CDA): Over het wetsvoorstel komen wij nog uitgebreid te spreken. De heer Pechtold heeft een spoeddebat aangevraagd. De CDA-fractie gaat ervan uit dat het spoeddebat niet alleen bedoeld is om te vragen of de uitvoering in het komend jaar wel op orde komt.

Wat is uw oordeel, mijnheer Pechtold, over het voorstel van de regering om komend schooljaar de ouders te compenseren met een bedrag van € 308? Dat heb ik niet gehoord en die vraag is vandaag aan de orde.

Pechtold

De heer **Pechtold** (D66): Ik hoor een impliciet verwijt over het aanvragen van een spoeddebat. Dat komt ook omdat wij vorige week twee keer met de staatssecretaris een overleg hebben gevoerd, niets hebben gehoord en donderdagavond opeens uit de wijngaard moesten vernemen dat er een probleem is en dat kabinet met zeven personen heeft vergaderd over de vraag hoe daaruit te komen.

Ik gun alle ouders van harte € 308. De heer Slob en ik hebben vanaf het eerste begin gediscussieerd over de vraag of dit onderwijsbeleid is of inkomensbeleid. Ik gun de ouders die € 308 graag, maar ik vind het per se vasthouden aan het nu verstrekken van gratis schoolboeken en het optuigen van zo'n circus niet opwegen tegen een jaar uitstel. Zorg er wel voor dat het geld in onderwijsland blijft. Ik heb de mogelijkheden zojuist genoemd en zal daartoe een motie indienen. Ouders snappen heel goed dat wij liever investeren in docenten, in conciërges of in het onderhouden van de kwaliteit van de urennorm dan nu amechtig vasthouden aan de uitvoering van een voorstel. De uitvoeringskosten bedragen 45 mln.

De heer **Jan de Vries** (CDA): Ik merk dat de heer Pechtold toch echt voorbijgaat aan de klacht van heel veel ouders dat zij wel degelijk elk jaar geconfronteerd worden met hoge schoolkosten. De suggestie alsof deze investering in compensatie van de ouders uiteindelijk niet bijdraagt aan de kwaliteit van onderwijs, gaat echt voorbij aan de realiteit in de scholen.

De **voorzitter**: Daar hoeft u geen antwoord op te geven, mijnheer Pechtold, want het is geen vraag. Het woord is aan mevrouw Kraneveldt.

De heer **Pechtold** (D66): Maar het is wel een opmerking aan mijn adres waar ik graag op wil reageren. De heer De Vries gaat ervan uit dat ik geen verstand zou hebben van wat er in onderwijsland leeft en wat de ouders voelen. Daar wil ik graag op reageren.

De **voorzitter**: Mijnheer Pechtold, u heeft uw eerste termijn ruim gebruikt. Dit was geen vraag, maar een opmerking. Het woord is aan mevrouw Kraneveldt.

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Dan komt er nu wel een, heel simpele, vraag. Waarom is de heer Pechtold zo ontzettend tegen een lastenverlichting voor ouders van € 308, terwijl een kabinet waar de heer Pechtold deel van uitmaakte, het vorige kabinet-Balkenende, in 2005 het lesgeld heeft afgeschaft? Dat was nog eens een staaltje inkomenspolitiek! Dat was toen geen probleem, maar die € 308 is wel een groot probleem. Hoe zit dat?

De heer **Pechtold** (D66): Ik heb het over prioriteiten. Ik vind gratis schoolboeken fantastisch. U komt elke keer met het argument dat het in heel Nederland geldt. Dat is prima, maar op dit moment gaat het in onderwijsland vooral om de kwaliteit, het tekort aan leraren, de conciërges en de urennorm. Ik vind gratis schoolboeken prima, maar het is op dit moment mijn tiende of misschien wel vijftiende prioriteit. U heeft gelijk dat D66 in de afgelopen tijd, toen u er niet was, elke keer voor extra geld heeft gezorgd. Ik ben dus voor gratis schoolboeken, maar ik ben er niet voor om van die 1

mln. die extra is uitgetrokken voor onderwijs, 300 mln. te besteden aan inkomensbeleid. Plasterk moet het geld, dankzij u, al uit zijn gordijnen krabbelen om de leraren wat te geven. Dat moet uit de meest onmogelijke systemen komen. Uw zogenaamde cadeautje wordt helemaal niet als een cadeautje gezien. Er zijn onderwijsinstellingen die zeggen: ik geef het die ouders en zoek het alstublieft uit. Het is namelijk, dat zullen wij de komende jaren gaan merken, een bezuinigingsvoorstel. Het is proberen om de druk op te voeren en minder geld aan boeken uit te geven. Dan wordt over een paar jaar weer gezegd: die boeken voldoen niet. Of, wat ik gisteren op een forum hoorde: Yakult gaat met onderwijspakketten komen. Dit kabinet komt al met onderwijspakketten over Uruzgan. Er komt beïnvloeding van de onderwijspakketten door alle mogelijke sponsors. Ik ben bang dat wij die debatten binnenkort gaan krijgen.

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Volgens mij ziet de heer Pechtold overall een complot achter. Dat lijkt mij een beetje overdreven. De discussies over lerarentekorten speelden ook in 2005 een rol. Toen heeft u echter een andere prioriteit gesteld, want toen heeft u het lesgeld afgeschaft. Daar waren wij overigens heel blij mee. Waarom doet u nu dan zo ontzettend principieel over prioriteiten, terwijl u toen blijkbaar niet in het kabinet heeft gezegd, of in ieder geval niet hard genoeg: dat moeten wij niet doen; wij moeten het geld in de leraren steken. U moet nu niet zo hypocriet doen en zeggen dat wij het allemaal verkeerd doen.

De heer **Pechtold** (D66): Wat is hypocriet? D66 zorgde tegen de stroom in, bij een neergaande economie voor 1 mld. extra, D66 zorgde ervoor dat vmbo-scholen worden opgeknapt, dat studenten hun zorg gecompenseerd krijgen en dat het schoolgeld werd afgeschaft. Er zijn tal van zaken die prioriteit krijgen. Nu staan wij met die kabinet voor nieuwe uitdagingen. U heeft echter geen extra geld geregeld, want het geld dat u regelt, wordt alleen voor inkomenspolitiek gebruikt. Ik zeg niet dat ik daar tegen ben, ik ben alleen tegen deze prioriteit. Ik ben helemaal tegen een stokpaardje dat tot een rare galop leidt en dat, als wij niet oppassen, struikelt.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik ben het met u eens dat eigenlijk de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de minister voor Jeugd en Gezin zouden moeten bijdragen aan de gratis schoolboeken, omdat het én gezinspolitiek én inkomenspolitiek betreft. Wij hebben echter een afspraak gemaakt en wij hebben een belofte aan de ouders na te komen, namelijk dat er gratis schoolboeken komen. U hield net een heel betoog over Europa. U neemt altijd graag een voorbeeld aan Europa. Als wij echter kijken naar Europa, zien wij dat in heel veel landen schoolboeken gratis zijn. Waarom dan niet ook in Nederland? Waarom verzet u zich daar zo tegen, terwijl u daar eerder nog voor was?

De heer **Pechtold** (D66): Ik heb geen afspraken met ouders gemaakt. De heer Slob wil mij er ook nog wel eens aan herinneren dat er vroeger andere prioriteiten waren. Dat is prima en daar ben ik heel open over. Maar als in heel Europa iets geldt, moeten wij dat dan ook doen? Als het gaat om de gekozen burgemeester, doet heel Europa dat al, terwijl wij dat niet doen. Dat is een flauw argument, maar ik noem het toch even. Ik ben

Pechtold

voor gratis schoolboeken, maar minister Plasterk krijgt in tegenstelling tot andere ministers niets extra's en moet het uit zijn eigen begroting halen. Daar heeft u toch ook heel veel kritiek op. Dan durf ik aan ouders te vragen: wat heeft u liever, een gemotiveerde, goed opgeleide docent, een conciërge die zorgt dat leerlingen elkaar op het schoolplein niet in de haren zitten, een onderwijsgebouw dat er goed bij staat of al die andere prioriteiten? In die afweging kom ik misschien op prioriteit nummer tien of vijftien uit met gratis schoolboeken. Ik heb zo veel andere wensen. Elke euro die voor onderwijs wordt uitgetrokken, zal wat D66 betreft eerst worden besteed aan de opleiding van leraren om het tekort aan leraren op te vangen.

De heer **Jan de Vries** (CDA): Mevrouw de voorzitter. Ouders krijgen vanaf het komende schooljaar de kosten van schoolboeken gecompenseerd. Dat is de kern van het kabinetsbesluit van afgelopen vrijdag. Een mooi bericht voor alle ouders met schoolgaande kinderen. Na het afschaffen van het lesgeld door het vorige kabinet-Balkenende verliezen ouders nu opnieuw een grote kostenpost voor hun schoolgaande kinderen. Dat draagt bij aan de koopkracht van grote groepen middeninkomens en dat draagt ook bij aan de toegankelijkheid van ons onderwijs.

Met de motie-Van Geel is in september voldoende geld vrijgemaakt om komend schooljaar alle en niet een deel van de ouders te compenseren. Gelukkig voert het kabinet de motie gewoon uit. Gratis schoolboeken zijn niet alleen in het belang van ouders, maar ook in het belang van scholen. Scholen krijgen straks alles in één hand. Zij kunnen niet alleen besluiten over de kosten en de inzet van personeel en materieel, maar ook over alle benodigde leermiddelen, van de computer tot en met het schoolboek. Scholen kunnen zo integrale keuzes maken, bijvoorbeeld meer lesmateriaal door hun docenten zelf laten ontwikkelen of kiezen voor digitaal lesmateriaal.

Scholen worden zo ook gestimuleerd om kritisch te kijken naar hun boekenlijsten en scherper in te kopen. Dat is ook nodig gezien de steeds luxere en duurder wordende pakketten. Natuurlijk hadden wij graag gezien dat in het komende schooljaar niet alleen de ouders gecompenseerd worden, maar dat ook de scholen integraal verantwoordelijk worden voor de aanschaf van schoolboeken. Juist vanwege die inkoop- en aanbestedingsprocedure hebben scholen echter meer tijd nodig voor een zorgvuldige uitvoering. Daarom kunnen wij ons vinden in de voorgestelde fasering.

Voorzitter. Bij die verplichte aanbesteding zijn naar het oordeel van de CDA-fractie nog wel vraagtekens te plaatsen. Is bijvoorbeeld in alle gevallen en bij iedere vorm van inkoop aanbesteding verplicht? Hoe zit het met de inrichtingsvrijheid en dus ook de vrijwillige keuze voor lesmethoden? Het zou toch van de gekke zijn wanneer scholen en docenten geen invloed meer kunnen uitoefenen op de methode die zij wenselijk vinden voor hun leerlingen, die past in hun onderwijsconcept en aansluit op andere leerjaren? Het kan toch ook niet zo zijn dat scholen indirect gedwongen worden om gebruik te maken van een distributeur? Wij vragen de regering, hier een nadere studie naar te verrichten en de scholen hierin duidelijk te adviseren. Wij roepen de regering ook op om samen met de VO-raad een ondersteunings-

adviestraject af te spreken, een traject dat voorkomt dat scholen onnodig dure en langdurige procedures starten en dat kleine schoolbesturen ten prooi vallen aan slechte adviseurs.

Juist al deze vragen en onzekerheden rechtvaardigen de voorgestelde fasering. Gelukkig worden alle ouders wel al in het komende schooljaar gecompenseerd, en dat ook nog op een eenvoudige wijze. Zowel ouders als schoolbesturen behoeven geen bureaucratische handelingen te verrichten, geen bonnetjes in te leveren. Die keuze voor eenvoud heeft wel een prijs. Met € 308 zal een deel van de ouders er geld aan overhouden en een ander deel zal geld moeten bijleggen. Die keuze is voor de CDA-fractie aanvaardbaar omdat de tegemoetkoming voor de meeste ouders een enorme verbetering betekent ten opzichte van huidige situaties.

Voorzitter. Hopelijk ontvangen ouders die vroeger een beroep konden doen op de WTOS met € 308 niet minder dan hun oorspronkelijke tegemoetkoming. Heeft de staatssecretaris zicht op de vraag voor welke schoolsoort de ouders nu al voldoende hebben aan € 308?

Wij doen met Ouders & Co en andere ouders een dringend beroep op schoolbesturen om te bevorderen dat de prijzen van hun boekenpakketten ook in het komende schooljaar zo laag mogelijk zijn. Dat is in het belang van alle ouders.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Het moet natuurlijk niet gekker worden. Eerst verhoogt dit kabinet de belastingen met als gevolg een enorme daling van de koopkracht. Na forse kritiek moet daarvoor een reparatie worden bedacht en op een achternamiddag wordt dan bedacht dat schoolboeken gratis moeten zijn. Dat wordt hier dan voorgeschoteld als een cadeautje. Om dat te dekken zijn de verkeersboetes verhoogd. Er wordt dus eerst een probleem gecreëerd en dan wordt als oplossing daarvoor gratis schoolboeken bedacht. Hoe legt het CDA dat uit?

Bovendien, bij die € 308 gemiddeld zal een aantal ouders zwaar tekort komen en zal een aantal ouders te veel ontvangen. Hoe gaat het CDA dit die ouders uitleggen?

De heer **Jan de Vries** (CDA): Voorzitter. Dit kabinet kiest niet voor kortetermijnpolitiek en dus niet alleen voor een koopkrachtbeeld voor 2008. U moet het koopkrachtbeeld voor de totale kabinetsperiode zien en dan zult u zien dat dit voor alle inkomensgroepen gunstig zal zijn. Veel mensen zullen dat misschien nog niet dit jaar merken, maar dat zal vanaf het komende jaar heel anders zijn. Is het overigens niet de VVD-fractie die juist ook voor die hardwerkende Nederlanders lastenverlichting bepleit? Nu kiest het kabinet voor lastenverlichting voor die hardwerkende Nederlanders – de middeninkomens die niet gecompenseerd werden via de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten, maar nu wel € 308 compensatie krijgen voor die hoge schoolkosten, waaronder de schoolboeken – en dan is het weer niet goed. Ik begrijp die inzet van de VVD-fractie ook niet!

Uw tweede vraag. Wat ik al zei, is helder: voor sommige ouders – ik hoop voor de meeste – zal dit bedrag voldoende zijn, maar wij moeten erkennen dat deze eenvoudige regeling die weinig uitvoeringskosten met zich brengt – dat zal mevrouw Dezentjé toch ook moeten aanspreken – geen een-op-eencompensatie biedt, maar wel recht doet aan een belangrijke klacht van

Jan de Vries

veel ouders, namelijk dat zij geconfronteerd worden met hoge schoolkosten als gevolg van die boekenpakketten. In het komende schooljaar worden zij daar in belangrijke mate voor gecompenseerd en dat vinden wij winst.

Mevrouw **Leijten** (SP): Dat vinden wij ook winst. De SP is er zeer tevreden over dat wij toe gaan naar gratis schoolboeken, dat hebben wij altijd al gewild.

De heer De Vries is zo begaan met die ouders. Die worden nu wel gecompenseerd – ik zou het eerder een tegemoetkoming noemen, maar laten wij het maar niet over definities hebben – maar dan in december, terwijl de boeken in augustus moeten worden besteld en betaald. Wat kunnen wij de ouders bieden opdat ze niet die vier of vijf maanden dat geld mogelijk moeten lenen, moeten voorschieten of noem maar op?

De heer **Jan de Vries** (CDA): Dat vind ik een terechte vraag. Voor sommige ouders die nu al moeite hebben om de eindjes aan elkaar te knopen, zou dat inderdaad wel eens een extra probleem kunnen zijn. In het voorstel van het kabinet van afgelopen vrijdag lees ik dat ook het kabinet dat inziet. Ouders die bijvoorbeeld een beroep doen op de wet tegemoetkoming schoolkosten – dat zijn toch juist de ouders met lage inkomens – worden eerder gecompenseerd, als ik het goed heb al in september. Ik vind dat een terechte keuze, want dat betreft met name de doelgroep waar ook uw zorgen liggen.

Mevrouw **Leijten** (SP): Mijn zorgen liggen ook bij mensen die geen beroep kunnen doen op de WTOS, maar wel met hoge schoolkosten worden geconfronteerd. Heb je meer kinderen, dan heb je wel degelijk hoge kosten. Wilt u onze oproep aan de staatssecretaris steunen om alles in het werk te stellen om de tegemoetkoming eerder in het jaar – augustus of september – aan alle ouders te doen toekomen?

De heer **Jan de Vries** (CDA): Het is goed om te merken dat ook de SP-fractie zich druk maakt over de middeninkomens. Voor die groep is die € 308, ook al komt die pas in december, echt een wezenlijke verbetering, een verbetering die wij allemaal, en gelukkig dus ook de SP-fractie, graag willen realiseren. Ik ga ervan uit dat de keuze voor december samenhangt met de uitvoeringsmogelijkheid. Ik hoor dan ook graag van de staatssecretaris waarom voor december is gekozen. Maar, los daarvan, wij kunnen ook nog een beroep doen op de scholen om te kijken naar wat een college in Hoorn heeft gedaan. Laat scholen eens bezien op welk moment zij de factuur naar de ouders kunnen sturen. Misschien kunnen zij dat ook wel uitstellen tot december, zodat ouders niet geconfronteerd worden met het eventueel voorschieten van de kosten voor schoolboeken.

De heer **Pechtold** (D66): Steun uit een prettige hoek, de SP helpt mee om het geld uit te geven! Dat mag natuurlijk, men mag zeggen dat ouders gratis schoolboeken moeten krijgen, maar er is wel een bandbreedte: € 308 is een gemiddelde. Hoe verklaart de heer De Vries dit aan de mensen die zullen zeggen: ik heb geen kinderen, maar mijn buurman die wel kinderen heeft, krijgt € 50 omdat hij maar € 250 heeft uitgegeven aan schoolboeken? Welke juridische basis heeft hij als iemand daar bezwaar tegen maakt?

Er is ook nog een andere kant. Iemand heeft meer dan € 308 uitgegeven. Die zegt: ik kreeg toch gratis schoolboeken. Hoe gaat de heer De Vries daarmee om als er bezwaar wordt gemaakt, los van het probleem dat je het bedrag pas maanden later krijgt? Hoe moeten wij daar het komend jaar mee omgaan?

De heer **Jan de Vries** (CDA): Ik heb al gezegd dat mijn fractie dit een verdedigbare keuze vindt. De andere mogelijkheid waar de heer Pechtold blijkbaar op zinspeelt, is dat alle ouders een bonnetje van de aangeschafte schoolboeken bij het ministerie moeten inleveren en dan moeten wachten tot zij het bedrag krijgen dat zij hebben besteed. Dit is in onze ogen een onuitvoerbare constructie. Wij denken dat met deze werkwijze alle ouders in belangrijke mate worden gecompenseerd en de meeste ouders in voldoende mate. Dan zijn er misschien nog ouders die er geld aan overhouden, maar ik kan de heer Pechtold verzekeren dat ouders met kinderen in de schoolgaande leeftijd genoeg kosten maken waarvoor zij dit geld uitstekend kunnen gebruiken. Blijkbaar is dit geen zorgpunt voor zijn fractie. De ouders zullen daar niet moeilijk over doen en als het nodig zou zijn, hebben wij daar een goed verhaal bij.

De heer **Pechtold** (D66): De heer De Vries geeft geen antwoord op mijn vraag. Hij zegt dat hij dan een goed verhaal zal hebben. Ik neem aan dat wij dat verhaal nu al kunnen krijgen. Ik pleit niet voor bonnetjes. Ik pleit ervoor om dit een jaar uit te stellen en als je het al wil, om het dan goed te doen. Wat is dat goede verhaal voor iemand die geen kinderen heeft en die ziet dat zijn buurman die € 250 uitgeeft aan schoolboeken, € 308 op zijn girorekening krijgt bijgeboekt aan het einde van het jaar? Wat doet de heer De Vries als mensen daar bezwaar tegen maken? Het is toch belastinggeld.

De heer **Jan de Vries** (CDA): De suggestie alleen al dat mensen die geen kinderen hebben, daar bezwaar tegen zouden maken. Iedereen die mensen kent met kinderen in de schoolgaande leeftijd, en zeker in het voortgezet onderwijs, ziet dat die gezinnen worden geconfronteerd met hoge lasten en allerlei extra lasten. Daarom is het zo goed dat het kabinet niet alleen een kinderkorting en dergelijke doorvoert, maar tegelijkertijd ook een compensatie invoert voor de kosten van schoolboeken. Als dit al iets extra's oplevert, is dat hard nodig om bijvoorbeeld in de reiskosten en allerlei andere kosten te voorzien. Dit is een sluitend verhaal. Ik hoop dat de fractie van D66 ook zal inzien waarmee ouders met schoolgaande kinderen worden geconfronteerd.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik kreeg zojuist een déjà vu-gevoel. Eerst het zuur en dan het zoet, dat heb ik al eerder gehoord.

Ouders met kinderen op havo of vwo maken meer kosten dan ouders met kinderen in het vmbo. De boekenpakketten zijn duurder. Stel dat het bedrag van € 308 onvoldoende is voor een deel van de ouders, zou de staatssecretaris dit dan moeten compenseren?

De heer **Jan de Vries** (CDA): De vooronderstelling dat de boekenpakketten voor havo of vwo duurder zijn, kan ik nu nog niet onderschrijven. Ik kan dit niet beoordelen en heb dit daarom aan de staatssecretaris gevraagd. Ik wacht het antwoord op die vraag af.

Jan de Vries

De heer Dibi vraagt verder of wij de ouders die meer kwijt zijn dan € 308 al in het komende schooljaar willen compenseren. Dit betekent dat wij wel degelijk aan de ouders vragen om met het bonnetje naar het ministerie te gaan om dit bedrag te declareren. Dit lijkt ons een onuitvoerbare constructie. Wij moeten op dit moment accepteren dat sommige ouders niet het volledige bedrag gecompenseerd krijgen, maar dit is volgens ons een verdedigbare en aanvaardbare oplossing.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Dit is toch wat bizar. De heer De Vries hield net een heel verhaal over ouders die misschien iets overhouden doordat zij minder kosten maken dan € 308. Het geld dat zij overhouden, hebben zij hard nodig voor al die andere kosten van schoolgaande kinderen, maar als er ouders zijn die meer kosten maken dan € 308 en dus eigenlijk een tegemoetkoming nodig hebben, verschuilt hij zich achter een uitvoeringsprocedure. Is hij van mening dat de staatssecretaris een oplossing moet zoeken als blijkt dat de boekenpakketten duurder zijn en dat zij de ouders dan moet compenseren, op welke manier dan ook?

De heer **Jan de Vries** (CDA): Laten we even teruggaan naar de bestaande situatie: al die ouders die nu geen beroep kunnen doen op de wet tegemoetkoming schoolkosten, krijgen helemaal geen vergoeding voor de kosten van schoolboeken. Voor al die ouders is dit dus een enorme verbetering. Natuurlijk zullen ze zeggen dat het geen compensatie is voor alle schoolkosten, maar het betekent een enorme verbetering van de koopkracht van deze groep middeninkomens.

□

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Voorzitter. "Samen werken, samen leven, samen klungelen": dat is het motto van dit mislukkingenkabinet. Dit kabinet neemt eerst maatregelen die de koopkracht verslechteren. Vervolgens moet dit, na forse kritiek, worden gerepareerd met gratis schoolboeken. "Gratis bestaat niet", zei mijn moeder altijd. Het werd even op een achternamiddag geregeld: de verhoging van de verkeersboetes werden een feit, evenals de kansspelbelasting en de motie-Van Geel, met dank aan het CDA. Wat blijkt nu? De belofte aan bijna 1 miljoen ouders kan niet worden waargemaakt. Over de uitvoering is namelijk totaal niet nagedacht, het sprookje strandt op de aanbesteding.

Dit fiasco staat helemaal niet op zich. Eerder al kreeg minister Rouvoet van Jeugdzaken de gele kaart van de VVD omdat hij het project van het elektronisch kinddossier liet mislukken door een verkeerde aanbesteding. Miljoenen aan belastinggeld over de balk gesmeten, beloftes die niet worden waargemaakt, onkunde en onbenulligheid, knulligheid, pr-praatjes. Bij goed beleid gaat het niet alleen om een goed verhaal, maar ook om uitvoerbaarheid. De angel van dit probleem zit niet bij de aanbestedingen, maar bij het amateurisme van deze regering. De VVD-fractie vindt het ronduit beschamend.

Waarom is men niet eerlijk? Zeg gewoon dat men heeft gefaald; we doen het goed of we doen het niet. Steek het geld in de leraar en in de kwaliteit van het onderwijs; daar liggen de prioriteiten en daar moet het schaarse geld naartoe. Straks hebben we gratis schoolboeken, maar geen leraren meer die vertellen wat erin staat. Nee, in plaats daarvan zet het kabinet uit angst

voor gezichtsverlies gewoon door: iedere leerling krijgt € 308. Het is een oneerlijk systeem, dat betekent dat de ene ouder € 200 moet bijleggen en de ander € 200 overhoudt. Hoezo gratis? En welke procedures verwacht de staatssecretaris eigenlijk over deze enorme rechtsongelijkheid? En waarom moet iedereen wachten tot december, terwijl een school alles al in augustus kan voorschieten? En welke kosten moet de Sociale Verzekeringsbank eigenlijk maken om het geld bij de ouders te krijgen en eventuele klachten te behandelen? En waar haalt zij het geld vandaan? Ook daarover wil de VVD helderheid en zij heeft daarover een motie in gedachten.

Mensen zijn helemaal niet verplicht om het geld uit te geven aan schoolboeken. Wat gebeurt er als men overhoudt, bijvoorbeeld omdat men meer ontvangt dan de prijs van de schoolboeken, of de oude schoolboeken van het oudere broertje nog een jaartje gebruikt? Spreekt de fiscus dan ook van belastingvrij, of moeten er alsnog bonnetjes komen? Die ervaringen hebben we gezien in Amsterdam, in Bos en Lommer. Heeft de staatssecretaris het allemaal wel goed doordacht en kan zij alles garanderen?

Sommige scholen hebben wel aanbesteed en kosten gemaakt. Wat doet de staatssecretaris daarmee? De VVD-fractie vraagt om een analyse van het totale kostenplaatje van de beoogde beleidswijziging. Het is ongelooflijk dat wij daarom moeten vragen; dit zou toch standaard moeten gebeuren.

Tot slot wil de VVD-fractie weten wanneer de bewindslieden op de hoogte zijn gebracht van de aanbestedingsregels op dit punt; graag dus een antwoord. Wij betreuren het dat onderwijsgeld op deze manier wordt verspild en raden het voltallige kabinet aan om een spoedcursusje Europese aanbestedingen te volgen.

De heer **Jan de Vries** (CDA): Voorzitter. Het blijft opmerkelijk dat een vertegenwoordiger van de VVD-fractie spreekt van verspilling van geld, als middeninkomens worden gecompenseerd voor de kosten van schoolboeken. En dat terwijl die fractie deze dagen als een onheilsprofeet door het land gaat, zegt dat het kabinet moet ingrijpen en vooral de lasten moet verlichten, en daarbij steeds spreekt over de "hardwerkende Nederlanders". Welnu, dit kabinet komt met een compensatie voor die hardwerkende Nederlanders, die tot op heden geen beroep konden doen op de wet tegemoetkoming schoolkosten en nooit konden worden gecompenseerd. Mevrouw Dezentjé Hamming roept dat het een verspilling van geld is en dat het geld beter kan worden besteed. Hoe kan zij dat rijmen?

Stelt mevrouw Dezentjé nu niet alleen voor om ouders te compenseren, maar ook om ze te verplichten dit geld één op één te besteden aan schoolboeken? Dat zou toch zeker van de gekke zijn? Wij compenseren ouders ook met andere toeslagen en dan vragen wij toch zeker ook niet om bonnetjes?

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Mijn fractievoorzitter wijst er terecht op dat wij maatregelen moeten nemen tegen de huidige recessie. De minister van Financiën brengt daar niet meer tegen in dan de opmerking dat Nederland er gelukkig goed voor staat. Nederland staat er echter zo goed voor, omdat de

Dezentjé Hamming

VVD-fractie Nederland onder het vorige kabinet sterk heeft gemaakt.

Het probleem rond de schoolboeken is ontstaan, doordat de CDA-fractie bij de laatste algemene politieke beschouwingen heeft ingestemd met belastingverhogingen. Dat is de oorzaak van de lastenverzwaring en de koopkrachtdaling. De heer De Vries wil dat compenseren met gratis schoolboeken en daarvan is mijn fractie geen voorstander.

De VVD-fractie is helemaal geen voorstander van gratis schoolboeken. Wij vinden dat al het geld besteed moet worden aan de verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Daar ligt namelijk onze prioriteit. Wij willen geen gratis schoolboeken in 2008, maar als je hier dan toch toe besluit, doe het dan goed of doe het niet. Het is waanzin dat de heer De Vries van de CDA-fractie pleit voor een oneerlijk systeem. Dat past niet bij zijn partij, een partij die staat voor betrouwbaarheid en niet voor rechtsongelijkheid.

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): U pretendeert voor het onderwijs op te komen. Tegelijkertijd vindt uw fractie dat de gestegen benzineprijzen moeten worden gecompenseerd. Maar het geld dat daarvoor nodig is, kunt u toch zeker ook in het onderwijs steken?

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Accijnsverlagingen zijn belangrijk voor onze economie. Alleen daardoor kunnen wij Nederland betaalbaar houden. Dat is les één van de economie.

Bij de behandeling van de onderwijsbegroting heeft de VVD-fractie een amendement ingediend waarin 0,5 mld. extra werd vrijgemaakt voor het onderwijs, en dan met name voor het verbeteren van de lerensalarissen. Helaas hebt u dat amendement niet gesteund.

De heer **Slob** (ChristenUnie): De afgelopen maanden maakt de VVD-fractie zich voortdurend publiekelijk zorgen over al die hardwerkende Nederlanders. Er zijn echter ook heel veel hardwerkende Nederlanders met schoolgaande kinderen die inmiddels jarenlang worden geconfronteerd met stijgende schoolkosten. Het kabinet doet daar iets aan en dan is het weer niet goed! Interesseert u zich soms opeens niet meer voor de schoolkosten die al die hardwerkende ouders moeten maken?

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): De VVD-fractie pleit voor belastingverlaging, zie onze tegenbegroting. Een belastingverlaging is een inkomensverbetering voor iedereen en maakt de kosten van de schoolboeken minder pijnlijk. Verder hebben wij het probleem dat u met die gratis schoolboeken wilt oplossen, niet veroorzaakt. Wij geven prioriteit aan verbetering van de kwaliteit van het onderwijs. Gratis schoolboeken zijn bij ons dan ook niet aan de orde.

De heer **Slob** (ChristenUnie): Uit alle monitors van de schoolkosten blijkt dat die explosief zijn gestegen. De schoolboeken zijn een belangrijke oorzaak van die stijging. Begrijp ik u nu goed dat u daaraan niets wilt doen? Dat zou vreemd zijn, want de afgelopen jaren wilde u dat nog wel.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): In 2005 heeft de

VVD-fractie geregeld dat het lesgeld met € 900 omlaag ging. Wij komen dus wel degelijk op voor de belangen van ouders.

□

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Voorzitter. Gratis schoolboeken in het voortgezet onderwijs zijn een langgekoesterde wens van de PvdA. Het staat in ons verkiezingsprogramma. Als je dan de kans krijgt om dat met je coalitiegenoten te regelen, moet je dat natuurlijk onmiddellijk doen.

Gratis schoolboeken zijn niet alleen een enorme financiële opsteker voor ouders, zij zijn voor ons ook een principiële zaak. Nederland heeft zich in internationale verdragen immers verplicht tot het op termijn kosteloos maken van het funderend onderwijs. Deze verplichting is tot nu toe echter niet nagekomen. In een vorig kabinet is het lesgeld afgeschaft en nu zorgen wij ervoor dat ouders niet langer veel geld hoeven te betalen voor een boekenlijst. Het funderend onderwijs is daardoor vrijwel gratis geworden. Eindelijk! Het invoeren van gratis schoolboeken is natuurlijk een hele operatie en wij moeten nu constateren dat de meerderheid van de scholen de Europese aanbesteding nog niet rond krijgt voor komend schooljaar. Dat is jammer en wij moeten toegeven dat wij ons daarin hebben vergist. Dan kun je ervoor kiezen om het uit te stellen tot het schooljaar 2009/2010, maar dat zou een grote teleurstelling zijn voor ouders en wij zouden dat ook niet acceptabel vinden. Belofte maakt immers schuld. Als het niet kan zoals het moet, dan moet het voor één jaar maar zoals het kan. Het kabinet heeft gekozen voor een tijdelijke oplossing waarin wij ons goed kunnen vinden.

Ik heb nog wel een specifiek zorgpunt en dat deel ik met de heer De Vries. Hoe zit het nu met de vrije keuze van lesmethode? Kan een school in het aanbestedingsbestek zeggen: "ik wil wiskundemethode X, want daar werken wij al mee en biedt u maar"? Of moet een school omschrijven waaraan een wiskundemethode moet voldoen, zodat alle uitgeverijen hun eigen methodes kunnen gaan aanbieden? Dat hebben zij, zouden wij zo zeggen, in de keuzefase van de school op een vrije markt al kunnen doen. Kan de staatssecretaris uitleggen hoe dit nu werkt?

Verdiert deze oplossing de schoonheidsprijs? Nee. Is het een goede next-bestoplossing? Absoluut. Zijn de ouders er straks blij mee? Dat weet ik wel zeker. Daar gaat het om.

Mevrouw **Leijten** (SP): Dezelfde vraag die ik aan de fractie van het CDA stelde, zou ik graag aan die van de PvdA stellen. Er is nu een compensatieregeling, een tegemoetkoming. Er zijn nog geen gratis schoolboeken, dat is jammer, maar die komen er wel en dat is goed. De tegemoetkoming komt echter pas in december, terwijl de boeken besteld en betaald moeten worden in augustus of september. Bent u met de SP-fractie van mening dat de staatssecretaris in de komende vijf maanden alles in het werk zou moeten stellen om te onderzoeken of die tegemoetkoming in augustus of september betaald kan worden?

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Het kabinet heeft uitgebreid over de mogelijke oplossingen gesproken. Ik ben ervan overtuigd dat ook dit punt daar

Kraneveldt-van der Veen

uitgebreid aan de orde is geweest. Als het eerder had gekund, dan weet ik zeker dat deze staatssecretaris het ook eerder had geregeld. Wij willen dat de ouders die gebruik maken van de WTOS en die het dus echt niet kunnen voorschieten – wat dat betreft, geef ik hetzelfde antwoord als de heer De Vries van de CDA-fractie – het al in augustus of september krijgen. Dat is dus heel positief. De andere ouders hebben het tot nu toe ook altijd in augustus al moeten betalen en kunnen dat ook, al worden zij straks mooi gecompenseerd. Zij moeten het inderdaad voorschieten. Dat vind ik ook niet leuk, maar het is niet anders. Ik denk dat wij toch voor een goede next-bestoplossing gekozen hebben. Ik vind dat de staatssecretaris op een redelijke manier tegemoetkomt aan de ouders die er moeite mee hebben, de eindjes aan elkaar te knopen.

Mevrouw **Leijten** (SP): Dat het kabinet er uitgebreid over heeft gesproken, geloof ik graag. Dat heeft het kabinet echter ook gedaan over gratis schoolboeken en dat kon uiteindelijk ook niet. Dat is een constatering. De vraag is: hoe rijmt u dat het wel kan voor de WTOS-ouders, met dat het niet zou kunnen voor alle ouders? Wij kunnen de staatssecretaris toch gewoon opdragen om dat uit te zoeken en daarover te berichten? Doe je uiterste best. Laat het uit de tenen komen.

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Het klinkt heel sympathiek en ik deel natuurlijk de intentie met u, alleen denk ik dat de staatssecretaris daar heel goed over heeft nagedacht. Het heeft ook te maken met de administratieve systemen waar de overheid gebruik van kan maken. Je moet op een gegeven moment uit alle jongeren tussen 12 en 18 jaar de jongeren halen die in het voortgezet onderwijs zitten, en dus niet in het mbo. Je hebt niet zomaar een administratie ter beschikking met de sociaaleconomische kenmerken van de ouders van jongeren, waardoor je exact de juiste groep te pakken hebt die misschien moeite heeft, het geld voor te schieten. Ik denk dat de staatssecretaris in ieder geval met die WTOS-ouders een heel belangrijke groep te pakken heeft waar wij ons allebei zorgen over maken.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Ik begrijp dat de PvdA-fractie bij dit onderwerp in vervoering raakt, want inkomenspolitiek, daar kennen wij de PvdA van. De PvdA belooft gratis schoolboeken, maar hoe bedoelt u gratis? Hoe gaat u dat uitleggen? Die schoolboeken zijn dus niet gratis. Ouders moeten gewoon bijleggen.

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Die € 308 heeft de staatssecretaris natuurlijk ook niet zo maar even op een achternamiddag uit haar hoge hoed getoverd. Dat bedrag is op grond van bepaalde berekeningen en gemiddelden tot stand gekomen. Sommige scholen komen er prima mee uit, andere scholen berekenen voor hun boeken een veel hogere prijs aan ouders. Het is nu eenmaal zo dat de ouders die dat meemaken, nog even iets moeten bijleggen. Volgend jaar is dat anders, want dan moeten scholen het zelf regelen. Een van de door ons beoogde effecten van het gratis verstrekken van schoolboeken is natuurlijk ook dat scholen beter gaan nadenken over wat zij ouders in rekening brengen. Dat heeft de heer De Vries ook al gezegd. Tot nu toe is het "de school bepaalt, de ouder betaalt". Wij kennen allemaal de verhalen over werkboeken die worden

volgeschreven, terwijl het ook met een schrift kan, en over allerlei boeken die wel moeten worden aangekocht, maar in een bepaald schooljaar niet worden gebruikt. Zelf ken ik een plastic folietje met wat bedrukte multomapblaadjes erin. Dat moet dan een boek voorstellen en kost zo weer € 30. Ik denk dat wij heel veel mechanismen in onderwijsland een beetje beter kunnen laten werken. Dat is een van de doelen van deze operatie.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Ik stel vast dat de PvdA-fractie het niet kan uitleggen. Ook stel ik vast dat de PvdA-fractie zegt dat gezinnen die geld over houden, daar wat haar betreft van op vakantie kunnen gaan; dat maakt haar even niet uit. Waarom toont zij niet het lef om te zeggen "wij doen het goed of wij doen het niet" en "wij doen het dit jaar niet, maar wij doen het goed in 2009"? Waarom toont zij geen lef?

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Wij doen het goed in 2009. Dit geeft ons in ieder geval de mogelijkheid om heel direct € 308 aan ouders over te maken. Ik moet zeggen dat ik mij altijd stoer aan dat "hard werkende Nederlanders". Sommige Nederlanders zijn misschien toevallig werkloos of gehandicapt en kunnen niet werken, maar hebben wel kinderen in het voortgezet onderwijs. Ik word een beetje moe van dat geschermd met die hard werkende Nederlanders. Wij gaan toch niet € 50 aan mensen terugvragen die misschien geen € 308 aan een boekenlijst hoeven te besteden? Kom nu toch!

De heer **Pechtold** (D66): Nee, wij geven het lekker uit.

Ik vind het prettig dat mevrouw Kraneveldt gewoon helder zegt: wij hebben ons vergist, dit verdient geen schoonheidsprijs. Dat waardeer ik. Ik vind dat open. Mevrouw Kraneveldt staat ook bekend om haar helderheid. Dat "wij" is toch hoop ik wel "u", dus het kabinet, de coalitiefracties? Ik vraag dit, omdat ik mevrouw Kraneveldt ook hoor zeggen dat de scholen nog niet klaar zijn. Dat konden "wij", dus "u", van tevoren toch weten?

Is mevrouw Kraneveldt het met mij eens dat er dadelijk onnodig geld in allemaal bureaucratie gaat zitten als de PvdA-fractie in Hilvarenbeek haar zin krijgt?

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Ik spreek niet namens het kabinet of de andere coalitiepartijen, maar namens de fractie van de Partij van de Arbeid in de Tweede Kamer. Ik spreek ook niet namens de PvdA-fractie in Hilvarenbeek. Ik weet niet wat zij van plan is. Het gaat hier om wat de PvdA-fractie in de Tweede Kamer wil. Hadden wij kunnen weten dat scholen er nog niet klaar voor zouden zijn? Ja, misschien wel, al denk ik dat scholen al een flink aantal maanden met het aanbestedingsgebeuren bezig zijn. Ik weet dat sommige schoolbesturen met distributeurs en uitgeverijen aan de slag zijn gegaan zodra het onderwerp gratis schoolboeken ter sprake kwam. Sommige scholen waren er dus vroeg bij. Aan de andere kant geef ik toe dat wij het iets te rooskleurig hebben gezien. Daarom stel ik voor om voor de "next-bestoplossing" te kiezen en het geld toch bij de ouders terecht te laten komen.

De **voorzitter**: Mijnheer Pechtold, u maakte het mij net zo gemakkelijk door in een interruptie twee verschillende

Kraneveldt-van der Veen

vragen te stellen. Daarom wilde ik nu de heer Dibi een interruptie toestaan.

De heer **Pechtold** (D66): In dit huis volgt op een interruptie gewoonlijk een antwoord. Daar mag dan weer op in worden gegaan. Soms bestaat een vraag uit twee delen.

De **voorzitter**: Soms hoeft daar niet op in te worden gegaan.

De heer **Pechtold** (D66): In dit geval wel.

De **voorzitter**: Ik sta u nog een vraag toe.

De heer **Pechtold** (D66): Dank u zeer.

Het "wij" beperkt zich dus tot de PvdA. Mevrouw Kraneveldt zegt niet namens anderen te spreken. Ik vind het heel manhaftig dat zij zegt: wij hebben geen schoonheidsprijs verdiend, wij hebben een fout gemaakt. Zij legt de bal niet bij de scholen. De PvdA-fractie in de gemeente Hilvarenbeek wil de kosten voorschieten. Vindt mevrouw Kraneveldt dat het kabinet duidelijk moet maken dat er een enorme administratieve rompslomp ontstaat als gemeenten zich opwerpen voor het overbruggen van de vier maanden en dat daardoor heel veel overheidsgeld niet aan onderwijs uitgegeven zal worden?

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Wij geven zelf een oordeel over de plannen van het kabinet en de regeling die het voorstelt. Het staat gemeenten vrij om te faciliteren, met scholen in gesprek te gaan en een regeling te treffen. Ik zal dat niet belemmeren, maar evenmin promoten. Ik sta achter de plannen van het kabinet en vind dus dat het daarmee door moet gaan.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Mevrouw Kraneveldt gebruikte juist terecht het spreekwoord "belofte maakt schuld". Zij vervolgde met de opmerking dat veel scholen en ouders met hogere bedragen zullen worden geconfronteerd. Moet de politiek de schuld van die ouders niet inlossen?

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Ik heb gezegd dat een ander wenselijk effect is dat scholen verantwoordelijk omgaan met de lijst die zij opstellen en de bedragen die zij van ouders vragen. Wij vermoeden dat het met € 308 kan en dat het dus een redelijk bedrag is. Dat is immers niet voor niets tot stand gekomen. Dat bedrag zal op termijn overigens worden geïndexeerd en dus niet voor de eeuwigheid vaststaan. Het is altijd mogelijk om van gedachten te wisselen over de vraag of het bedrag op termijn toereikend is. Naar mijn idee wordt dat bij elke begroting beoordeeld. Het kan toch niet de bedoeling zijn dat wij onze oren laten hangen naar de uitgever van schoolboeken, dat laatstgenoemde voortdurend de prijs verhogen en dat de overheid er elk jaar € 100 bij moet doen omdat die uitgeverijen al dollartekens in hun ogen hebben?

De heer **Dibi** (GroenLinks): Het is inderdaad niet de bedoeling dat de politiek aan de leiband van de uitgeverijen loopt. Mevrouw Kraneveldt heeft naar mijn idee echter geen voorstel gedaan om die uitgeverijen bij

dit proces te betrekken. Misschien kan zij dat alsnog doen.

Mevrouw Kraneveldt heeft gezegd dat er ouders zijn die veel meer zullen moeten betalen dan € 308. Gaan wij die compenseren?

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Nee, iedere ouder zal € 308 ontvangen en volgend jaar krijgen de scholen dat bedrag per leerling. Daarmee zullen zij het moeten doen. En achter de schermen zijn uitgeverijen al volop bij dit dossier betrokken. Bovendien spreek ik de uitgeverijen. Ik weet dat ze volop bezig zijn met dit dossier.

Er zijn boekenpakketten te koop voor een bedrag van meer dan € 500, maar dat zijn uitzonderingen. Het lijkt mij goed dat er naar aanleiding van de compensatie aan ouders en scholen gesprekken worden gevoerd tussen de schoolleiding, de docenten die de boeken willen bestellen en de ouders die zich afvragen of dat nodig is. Ik verwacht dat die gesprekken meer zullen plaatsvinden dan tot nu toe het geval was.

□

Mevrouw **Leijten** (SP): Mevrouw de voorzitter. De SP-fractie is altijd voorstander geweest van het gratis verstrekken van schoolboeken. Volgens het ESCR-verdrag hebben leerlingen in het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs recht op kosteloos onderwijs. Dat verdrag is in 1978 tot stand gekomen. Het heeft even geduurd voordat leerlingen gratis schoolboeken kregen, namelijk dertig jaar. Toch zijn wij er blij mee. Het kabinet en de coalitiepartijen hebben de afgelopen tijd met het plan gepronkt, maar de Europese regelgeving rijdt hen in de wielen: het komend schooljaar zullen de schoolboeken niet gratis zijn, maar er zal in december wel een tegemoetkoming worden gegeven. De boeken moeten echter niet in december worden besteld en betaald, maar in augustus en september. Ouders moeten het bedrag dus voorschieten. Waarom is het niet mogelijk om het geld eerder op de rekening te storten? De PvdA-fractie heeft juist gesproken over constructies en tellingen, maar ik ben van mening dat het kabinet en de coalitiepartijen tot het uiterste moeten gaan om ervoor te zorgen dat het bedrag eerder wordt uitbetaald. Het Atlascollege in Hoorn schiet het geld voor. Op het moment dat de ouders het bedrag ontvangen, moeten zij dat aan de school overmaken. Wil het kabinet die oplossing aan andere scholen aanbevelen?

Wij komen niet onder de Europese aanbesteding uit. Voor de SP-fractie is weer duidelijk geworden dat Europese regels voor rompslomp kunnen zorgen. Wat heeft de EU met onze schoolboeken te maken? Waarom zou een Finse of een Griekse uitgever moeten kunnen meedingen? Wat vinden de staatssecretarissen hiervan? Hoe gaan zij deze aanbestedingen volgen? Het doet mij deugd dat de fracties van het CDA en de PvdA hiernaar ook al hebben gevraagd. Hoe kan de staatssecretaris voorkomen dat alleen op grond van de prijs wordt gekozen, en hierdoor niet wordt gekozen voor de boeken die de docenten wensen of die de meeste kwaliteit hebben? Ik wil op deze vraag een duidelijk antwoord horen, want volgens mij is er een Kamermeerderheid van CDA, PvdA en SP voor sturen op kwaliteit.

Het is goed dat de gratis schoolboeken er komen. Ze komen door de klungelige uitvoering weliswaar een jaar

Leijten

later, maar ze komen er in ieder geval. De SP-fractie wil dat de staatssecretaris zich ervoor gaat inzetten om de tegemoetkoming van € 308 zo snel mogelijk bij de ouders terecht te laten komen. Zij heeft daarvoor nog zes of zeven maanden. Ik wens haar veel succes.

De heer **Slob** (ChristenUnie): Voorzitter. Allereerst bedank ik staatssecretaris Van Bijsterveldt voor het nakomen van een afspraak. Tijdens de begrotingsbehandeling van het ministerie van OCW maakten wij samen de afspraak dat er in de eerste week na het kerstreces duidelijkheid zou komen over het vervolg van het invoeringstraject van de gratis schoolboeken. Deze afspraak heeft de staatssecretaris vorige week vrijdag ingelost.

Het punt van de gratis schoolboeken is voor de fractie van de ChristenUnie altijd belangrijk geweest; collega's verwezen hier al naar. Een van de belangrijkste redenen waarom mijn fractie hieraan veel belang hechtte, was het internationale verdrag dat volgens mij uit de jaren zestig stamt, maar door Nederland in de jaren zeventig is ondertekend. Toen is uitgesproken dat wij zouden streven naar "kosteloos funderend onderwijs". Over de vertaling van deze woorden in het Nederlands is overigens discussie geweest. Het was ons een ergernis dat kosteloos basisonderwijs al wel was gerealiseerd, maar kosteloos voortgezet onderwijs nog niet. Wij zijn er lang mee bezig geweest het lesgeld af te schaffen. Gelukkig is dat uiteindelijk gelukt; als laatste ging de VVD-fractie om. Nu waren de schoolboeken aan de beurt. Hierover is dus een goede afspraak gemaakt; deze kabinetsperiode worden de gratis schoolboeken gerealiseerd.

Er was voor mijn fractie nog een tweede reden om voor gratis schoolboeken te zijn. Wij zijn er allemaal van overtuigd dat van de financiering van de boeken via scholen een disciplinaire maatregel uitgaat waardoor de schoolkosten niet hoger oplopen dan noodzakelijk. Ook de scholen zelf zijn hiervan overtuigd. Men heeft dit de Kamer zelfs een keer laten weten tijdens een hoorzitting. De steeds hoger oplopende schoolkosten – zie de schoolkostenmonitoren van de afgelopen jaren – waren de Kamer, ook mijn fractie, een grote zorg. Als je via de lumpsum schoolboeken gaat financieren, bouw je extra prikkels in om met de schoolkosten zeer zorgvuldig om te gaan. Een laatste argument is dat gratis schoolboeken voor de koopkracht van gezinnen een welkome maatregel is, zeker als zij meerdere schoolgaande kinderen hebben. Dit is niet het hoofdargument, maar wel mooi meegenomen.

Al enkele weken geleden werd mij duidelijk dat met name de Europese aanbesteding zou zorgen voor grote problemen bij de scholen. Het leek mij niet goed om dit nog maanden boven de schoolmarkt te laten hangen. Daarom heb ik erop aangedrongen om hierover snel duidelijkheid te bieden. Deze duidelijkheid is er nu. De scholen krijgen een jaar langer de tijd om de zaken in dit opzicht in orde te brengen, en toch krijgen ouders het eerste jaar wel al het geld dat per leerling berekend is voor de gratis schoolboeken. Zonder dat een en ander zal leiden tot extra administratieve handelingen voor scholen of ouders – hierop heb ik goed gelet bij de uitwerking – geeft de staatssecretaris invulling aan een belofte die wij de ouders hebben gedaan. Zij laat ook zien dat zij de werkdruk van scholen serieus neemt. Zij

laat de scholen niet worstelen met iets waarvoor zij hun best iets meer tijd kan geven. Er is ook absoluut geen sprake van een debacle of een circus, zoals de heer Pechtold suggereert. De gekozen oplossing zorgt ervoor dat de ouders zelfs niet eens in beweging hoeven te komen, want het geld wordt netjes overgemaakt. Bovendien krijgen scholen meer tijd, dus de zware woorden van de heer Pechtold worden niet gerechtvaardigd door de voorstellen van de staatssecretaris. Als het niet kan zoals het moet in het eerste jaar – ik citeer oud-minister De Koning – dan moet het maar zoals het kan. Daarom steunt mijn fractie de aanpak die de staatssecretaris voorstaat.

Ik sluit mij aan bij de vragen van de heer Jan de Vries over de problematiek van het Europees aanbesteden. Het is mij wel opgevallen dat in het plan van aanpak waarvoor het vorige kabinet heeft gezorgd, het aanbesteden helemaal niet wordt genoemd. Is dit iets wat pas de laatste maanden duidelijk is geworden? Een op de vijf scholen heeft zijn zaakjes op dit punt wél in orde. Waarom lukt het die scholen wel en andere scholen niet? Waar moet ik aan denken als de staatssecretaris spreekt over een financiële tegemoetkoming vanwege de inspanningen die deze scholen al hebben geleverd? De vraag over het bedrag in december is reëel. Volgens mij heeft een en ander te maken met het gebruikmaken van het onderwijsnummer en de teldatum van 1 oktober. Als het eerder kan, zou dat heel mooi zijn.

Heb ik het goed begrepen dat ouders met een laag inkomen nog een extra voordeeltje krijgen? Klopt het dat zij in augustus WTOS-uitkering en in december die € 308 krijgen? Dat zou prachtig zijn voor die ouders. Het bedrag van € 308 is zorgvuldig berekend. Wij hebben daar verschillende keren over gesproken met de regering. Het bedrag is gebaseerd op het prijspeil 2007. Is het nog de bedoeling dat er een prijsbijstelling voor 2008 komt? Dat staat in het plan van aanpak.

Wij moeten niet op de stoel van de scholen gaan zitten. Ik vind het echter grote klasse wat de scholengemeenschap in Hoorn doet. Het zou mooi zijn als dat voorbeeld navolging krijgt. Het zou ook fijn zijn als scholen alle ouders een rekening van € 308 sturen, want dat is het bedrag waar zij het straks mee moeten doen. Dan kun je voorkomen dat zich verschillen voordoen tussen onder- en bovenbouw, vmbo of vwo. Het is wel een zaak van de scholen zelf. Ik zou het ook klasse vinden als dit eveneens het komend jaar wordt gerealiseerd.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. De heer Slob spreekt over de kosten en wijst op het prijspeil 2007, maar het is nu 2008. Bedoelt hij het als een vraag of zegt hij tegen het kabinet dat het daar iets aan moet doen? Het gaat namelijk al snel om een paar miljoen. Over de kosten van deze operatie staat in de brief van de staatssecretaris dat die uit de onderwijsbegroting komen. Ik heb dat nog niet kunnen vinden, maar hoe kijkt de heer Slob daartegen aan?

De heer **Slob** (ChristenUnie): Ik heb de kwestie van het prijspeil als vraag gesteld. Ik wacht het antwoord van de staatssecretaris af. Er is een reëel bedrag gereserveerd voor de invoering van de gratis schoolboeken. Dat wordt over drie jaar uitgesmeerd. Ik neem aan dat het bedrag daarvoor wordt gebruikt. Mocht het anders zijn, dan horen wij dat wel.

Slob

De heer **Pechtold** (D66): Ik ga akkoord met het tweede, maar de eerste reactie vind ik raar. De heer Slob stelt eigenlijk dat het bedrag dat voor 2007 was bedoeld, niet opgaat voor 2008, vanwege het prijspeil. De ChristenUnie zit in de coalitie. De heer Slob is daar fractieleider van. Geeft hij het kabinet de opdracht mee, uit te gaan van prijspeil 2008? Stel dat de SP daar een motie over zou indienen. Zou de ChristenUnie die steunen? Dat is de politieke vraag. Zet de ChristenUnie in op prijspeil 2008 of niet?

De heer **Slob** (ChristenUnie): Er wordt vanmorgen veel gesproken over het vastgestelde bedrag voor de gratis schoolboeken. Ik heb een vraag gesteld over het prijspeil. De SLO heeft een rol gespeeld bij de berekening van het bedrag. Er zijn ook vergelijkingen getrokken met wat boekendistributeurs aan bedragen hebben vastgesteld. Vervolgens is een keus gemaakt. Dat accepteer ik.

□

De heer **Dibi** (GroenLinks): Voorzitter. De Tweede Kamer heeft het kabinet opgeroepen om vanaf komend schooljaar boeken niet langer door ouders, maar door scholen te laten betalen. Dat is goed nieuws voor al die gezinnen die moeite hebben om daar geld voor vrij te maken. Maar het blijkt dat het kabinet zelf niet met zijn neus in de boeken heeft gezeten, want volgens de Europese aanbestedingsregels gaat Nederland buiten zijn boekje als Europese uitgever niet mee mogen concurreren met Nederlandse. De eerste vraag aan beide staatssecretarissen is of zij gelukkig zijn met deze Europese bemoeienis. Zouden zij daar niet iets aan willen veranderen?

Wat betekenen deze regels eigenlijk? Stel dat ik in een boekhandel sta en moet beschrijven wat ik wil. Ik wil een gecompliceerd liefdesverhaal met een bitter randje. In plaats van Turks Fruit word ik opgezadeld met een mierzoet boeketromannetje met Fabio in de hoofdrol. Dat kan toch niet! Komt de staatssecretaris met een plan van aanpak dat verder reikt dan een regionale workshop? Scholen moeten beschrijven wat voor lesmateriaal zij willen, maar zij hebben daar weinig ervaring mee. Het is een tijdrovende procedure. Is de staatssecretaris bijvoorbeeld bereid, een mobiele aanbestedingsbrigade in te stellen die langs scholen gaat om ze te ondersteunen?

De belangrijkste reden waarom ik hier sta, is dat ouders, scholieren en scholen klip en klaar van de overheid te horen moeten krijgen wat er precies gaat gebeuren. Het is een gênante vertoning dat er valse hoop is gecreëerd. Het zou zonde zijn als hierdoor de politiek te boek komt te staan als onbetrouwbaar. Gratis schoolboeken zijn vooral belangrijk voor ouders met een laag inkomen. Juist daarom hebben wij dit plan gesteund. Komend schooljaar zullen echter nog veel ouders met een laag inkomen veel geld kwijt zijn aan schoolboeken. Boekenpakketten van havisten en vwo'ers zijn vaak duurder dan boekenpakketten van vmbo'ers. Is de staatssecretaris bereid om voor deze gezinnen de kosten wel volledig te compenseren? Ik overweeg om hierover een motie in te dienen.

Garandeert de staatssecretaris dat in december in ieder geval 95% van alle ouders probleemloos € 308 heeft ontvangen en dat de overige 5% van de ouders die onbekend is bij de Sociale Verzekeringsbank en de

IB-Groep, in kaart is gebracht? Ik vraag de staatssecretaris om hierover een open boek te zijn om verdere onduidelijkheden te voorkomen. Wij willen ook geen tegenvaller op de onderwijsbegroting door de gratis schoolboeken.

Ten slotte heb ik nog een kritische opmerking over de uitgeverijen, maar ik heb geen voorstel hoe wij het concreet moeten aanpakken. Ik vind toch dat zij een heel dominante rol spelen in de constante prijsstijgingen. Wil de staatssecretaris het gesprek aangaan over het punt dat een nieuwe lesmethode niet per se een duurdere lesmethode moet zijn en dat dit gevolgen heeft voor ouders?

De heer **Jan de Vries** (CDA): De heer Dibi verbaast ons steeds opnieuw, nu weer door een pleidooi te houden om ouders die meer kwijt zijn dan € 308, toch te compenseren. Kan de heer Dibi uitleggen hoe dit mogelijk is, hoe dit praktisch uitvoerbaar is zonder veel uitvoeringskosten die ook weer ten koste gaan van andere doelen in het onderwijs?

De heer **Dibi** (GroenLinks): Als de overheid – een wetgevende instantie die zichzelf serieus moet nemen – de belofte doet dat er gratis schoolboeken komen, ga ik ervan uit dat dit serieus is en dat dit geen grap is. Dan ga ik ervan uit dat er geen gemiddelde van € 308 wordt berekend en dat tegen ouders die duurder uitkomen, niet wordt gezegd dat het heel moeilijk wordt in de uitvoering, dat het heel moeilijk wordt om daarvoor een potje te vinden en dat zij het toch maar zelf moeten betalen. Dat vind ik een voorbeeld van een wetgever die zichzelf niet serieus neemt. In het lerarendebat, het debat over het rapport van Rinnooy Kan, heb ik gemerkt dat er vanuit het niets allerlei potjes opduiken. Er is een ILO-potje of een ander potje waar geld in zit. Waar een wil is, is een weg. Ik ga niet uit van het haalbare, maar van het denkbare.

De heer **Jan de Vries** (CDA): Wij hadden al de indruk dat u zich weinig bekommert om het haalbare, maar u zult zich ook druk moeten maken om de uitvoeringskosten die dit meebrengt voor zowel ouders als scholen. Dan moeten zij misschien daarin investeren ten koste van andere goede onderwijsdoelen. Het is wel erg gemakkelijk om daaraan voorbij te gaan.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Het gaat niet ten koste van andere onderwijsdoelstellingen. Ik vind dat ook de ministers van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en voor Jeugd en Gezin hieraan moeten bijdragen.

De heer **Jan de Vries** (CDA): Dat doen zij al!

De heer **Dibi** (GroenLinks): Te weinig! Als de overheid zegt dat lesmateriaal gratis zal zijn omdat dit belangrijk is voor de toegankelijkheid van het onderwijs, moet zij dit ook serieus nemen en daarvoor zorgen. Dan past het niet om zich te verschuilen achter allerlei praktische bezwaren. In de praktijk rijzen altijd bij alles wat de politiek wil, bezwaren; er zijn altijd kritische kanttekeningen. Ik vind dat er best wat ambitie mag zijn en dat je niet alleen van het haalbare moet uitgaan.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Mevrouw de voorzitter. Ik dank de leden hartelijk voor hun vragen over het invoeringstraject voor de gratis schoolboeken. Ik ben het van harte eens met de leden De Vries, Slob en Kraneveldt dat de brief van afgelopen vrijdag goed nieuws bevat voor ouders met schoolgaande kinderen. Nadat het vorige kabinet al een streep door het lesgeld gezet had, is dit een volgende stap in het beheersen van kosten voor gezinnen met kinderen. Die kosten vallen niet altijd mee, zoals de heer De Vries in heldere bewoordingen zei. Dat weten de leden ook.

Het kabinet heeft gekozen voor een invoering in twee stappen: komend schooljaar (2008/2009) krijgen de ouders het bedrag van een gemiddeld schoolboekenpakket belastingvrij op hun rekening gestort en voor het schooljaar 2009/2010 ontvangen de ouders het lesmateriaal gratis van de school.

Ik stel mij voor, aan de hand van de volgende blokjes de vele vragen te behandelen:

- vragen over het waarom van het gratis lesmateriaal;
- vragen over het invoeringstraject dat het kabinet voor ogen heeft, inclusief het overgangsjaar;
- vragen over de hoogte van het bedrag;
- vragen over de WTOS;
- vragen over de praktische consequenties voor de scholen van de Europese aanbesteding;
- overige vragen.

De vragen over de Europese aanbesteding beantwoord ik mede namens mijn collega, de heer Frans Timmermans. Ik spreek namens het kabinet.

De heer **Pechtold** (D66): Moet ik uit de opmerking van staatssecretaris Van Bijsterveldt opmaken dat de staatssecretaris voor Europese Zaken zelf niet zal antwoorden?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Wij hebben met elkaar geconcludeerd dat ik goed in staat zou zijn om de vragen over de Europese aanbesteding mede namens mijn collega Timmermans te beantwoorden. Het is natuurlijk aan de Kamer om dat te beoordelen, maar wij zitten er precies hetzelfde in.

De heer **Pechtold** (D66): Dat moet natuurlijk. Dat betekent gewoon 27 keer de zweep erover. Dat weten wij. Ik heb echter specifieke vragen gesteld aan de staatssecretaris voor Europese Zaken over het beeld rond Europa, aanbestedingsregels et cetera. Of gaat het kabinet nu de weg op dat als wij iemand uitnodigen, gezegd wordt "wij komen wel, maar wij doen niet mee aan het debat"? Dat zou ik een heel slechte ontwikkeling vinden, voorzitter, en dan wil ik u daarop aanspreken.

Ik heb dus een vraag aan het kabinet, maar ook aan u, mevrouw de voorzitter.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik meen dat ik op een goede manier kan aangeven hoe het kabinet het beeld van Europa dat de invoering van gratis schoolboeken oproept, beoordeelt. Ik doe dat inderdaad mede namens de heer Timmermans.

De **voorzitter**: Ik denk dat wij die antwoorden even moeten afwachten.

De heer **Pechtold** (D66): In het kader van een goede besteding van belastinggeld zou ik zeggen dat de staatssecretaris voor Europese Zaken weg kan gaan en wil ik daarop graag met u, voorzitter, terugkomen in het Presidium.

De **voorzitter**: Dat lijkt mij een goed idee.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik acht de staatssecretaris van OCW wel in staat om de vragen te beantwoorden, maar ik wil toch ook de heer Timmermans horen. Er zijn immers voor hem relevante vragen gesteld, bijvoorbeeld hoe hij aankijkt tegen dit soort Europese bemoeienis met Nederlandse aangelegenheden. Ik wil u vragen, voorzitter, daarvoor zorg te dragen.

De **voorzitter**: De staatssecretaris van OCW heeft opgemerkt dat zij namens het kabinet spreekt. Wij zullen straks beoordelen of haar antwoorden voor u voldoende zijn.

Ik verzoek de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap nu door te gaan.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Het is van tweeën één. Ik heb directe vragen gesteld aan de staatssecretaris voor Europese Zaken. Wij hebben tegenwoordig ook een logica afgesproken om goed te kunnen interrumperen. Ik wil aan de start van het antwoord weten, of de staatssecretaris voor Europese Zaken die vragen gaat beantwoorden, ja of nee. Ik vind dat wij daarover nú helderheid moeten krijgen. Anders moet ik eerst wachten of de staatssecretaris van OCW het goed doet en betekent een vervolgvraag van mij eigenlijk impliciete kritiek dat zij het niet goed doet. Zo wil ik niet overkomen.

De **voorzitter**: Het lijkt mij het beste dat de staatssecretaris nu doorgaat met haar beantwoording. Dan kunt u straks op de inhoud beoordelen of dat voor u voldoende is.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Voorzitter. Ik wil naar aanleiding van het punt van de heer Pechtold het volgende naar voren brengen. Ik geef de antwoorden in eerste termijn. Als de Kamer dat dan niet voldoende vindt – dat kan, want het ene terrein is het andere terrein niet – kan de heer Timmermans in tweede termijn eventueel nog nader op punten ingaan. Hij is daartoe bereid, maar wij wilden efficiënt omgaan met de tijd en de beantwoording door één persoon laten doen.

De **voorzitter**: Gaat u door en dan graag over de inhoud.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Voorzitter. Ik begin met het waarom van het gratis lesmateriaal. Het is weliswaar een discussie die eerder al is gevoerd, maar toch komt die steeds naar boven. Waarom gratis lesmateriaal en waarom via de scholen? De kosten voor ouders met schoolgaande kinderen willen wij verlagen. Dit kabinet wil met name de middeninkomens steunen. Wij zien namelijk dat op die groepen grote kosten afkomen. Verder willen wij de marktwerking rond de schoolboeken versterken. Op dit moment bepaalt de school en betaalt de ouder. Als de scholen moeten betalen, komt er wellicht meer scherpte bij het

Van Bijsterveldt-Vliegthart

bestellen van boeken. Wie kent als ouder niet de boeken die aan het eind van het schooljaar nog in het cellofaan zitten en de dvd'tjes die nooit gebruikt zijn? Ik denk dat het kostenbewustzijn bij de school iets scherper wordt als men zelf de rekening moet betalen. Verder denk ik dat scholen meer mogelijkheden krijgen om samen met de leraren eigen lesmateriaal te ontwikkelen. Het stimuleert innovatie op scholen en er is meer ruimte om te variëren.

Het CDA heeft een aantal voordelen genoemd die hier ook heel nadrukkelijk bij aansluiten. De VVD vraagt echter waarom er geen andere prioriteiten gelden. Tegen mevrouw Dezentjé kan ik zeggen dat het niet of/of is, want dit kabinet investeert én in gratis leermiddelen én in leraren en de kwaliteit van het onderwijs. Ik ben echt verbaasd als ik een lid van de VVD hoor zeggen dat zij de voordelen van de markt niet wil gebruiken. Juist op dit punt zien wij dat de markt volledig ontbreekt. De NMa spreekt over een aanbodmarkt en een liberaal moet toch weten hoe een aanbodmarkt werkt. Wij hebben het gezien: tussen 2000 en 2005 hebben de boeken in Nederland een kostenstijging van 35% laten zien. Als u dat niet wilt doorbreken, vraag ik mij af hoe het staat met de VVD. Daar maak ik mij ernstig zorgen over.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): En ik maak mij ernstig zorgen over het commentaar van deze staatssecretaris. Het moet niet gekker worden! Nu worden de zaken omgedraaid. Ik ben uiteraard voor marktwerking. Deze CDA-staatssecretaris houdt een warm pleidooi en zegt dat de middeninkomens er slecht voorstaan en erop achteruit zijn gegaan. Dan had u de belastingen niet moeten verhogen! Waarom heeft het kabinet daar dan voor gekozen?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: De gratis schoolboeken worden uit de enveloppenmiddelen van dit kabinet betaald. Als het gaat om die enveloppenmiddelen, halen wij slechts een derde van deze kosten uit de onderwijsmiddelen. Verder investeren ook de minister voor Jeugd en Gezin, want wij hebben het over gezinnen met hoge kosten, en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, want het gaat om koopkrachtondersteuning van die groep die wij in ere willen houden en die onze samenleving draagt.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Ik merk dat de staatssecretaris slecht op de hoogte is, want de koopkrachtverslechtering komt door die achttien belastingmaatregelen die dit kabinet heeft doorgevoerd. Dat probeert het kabinet nu te repareren. Ik stel vast dat dat is gebeurd door de verkeersboetes te verhogen.

De **voorzitter**: Laten wij het nu beperken tot de schoolboeken.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Ik stel vast dat wij het niet goed doen of slecht. Wij willen nu zorgen voor een lastenverlichting, naast de belastingverhogingen, die ook de VVD in al die decennia dat zij deel uitmaakte van kabinetten heeft doorgevoerd. In Nederland is het nu eenmaal zo dat wij eens in de zoveel tijd op een aantal terreinen de belasting moeten verhogen. Maar als wij dan heel gericht groepen die de Nederlandse samenleving dragen, tegemoet willen komen in de kosten die zij hebben en die alleen maar

stijgen, aangezien er geen greintje markt aanwezig is, begrijp ik er niets van dat een liberale dame daar niet achter staat.

De heer **Dibi** (GroenLinks): De staatssecretaris noemde mij net in één adem met de VVD en dan moet ik toch wel even opstaan.

De **voorzitter**: Dat hoeft niet, hoor.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Maar ik wil het wel graag. De staatssecretaris houdt een warm pleidooi voor die gratis lesboeken. Dat is prima, maar zij spreekt dan met name over de middeninkomens. De reden waarom mijn partij voor die gratis schoolboeken heeft gestemd, heeft vooral met de lagere inkomens te maken, met de mensen die eigenlijk geen geld hebben om boeken te kopen. Wij zien nu dat de kosten voor die groep wellicht hoger uit zullen komen en dat zij aan die € 308 niet genoeg hebben. Als u het zo belangrijk vindt dat ouders met schoolgaande kinderen gecompenseerd worden, gaat u die hogere kosten dan ook compenseren?

De **voorzitter**: Ik denk dat de staatssecretaris daar nog aan toe komt, want u had die vraag al in eerste termijn gesteld.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Dat klopt, maar ik wil de vraag wel gedeeltelijk beantwoorden. Tot op heden was de TOS vaak niet kostendekkend. Bovendien vroeg 37% van de doelgroep de TOS niet aan. Die groep lage inkomens krijgt dit jaar al € 308. Dat betekent dat ook de groep die de heer Dibi onder de aandacht brengt, in ieder geval dit jaar al een grote stap zet. Straks ga ik nog in op de verstrekking van € 308 in het komende jaar.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Dat is prima, maar de staatssecretaris had het net ook over de uitgeverijen, over de kostenstijging van 35% in de afgelopen vijf jaar. Ik heb in de brief aan de Kamer gemist wat met de uitgeverijen besproken wordt. Wat wordt er gedaan tegen die constante kostenstijgingen?

De **voorzitter**: Is de staatssecretaris van plan daar verderop in haar betoog op in te gaan? Dan wil ik nu wel doorgaan.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Daar kom ik zeker op terug bij de marktwerking en bij de Europese aanbesteding.

Dan kom ik bij het invoeringstraject en het overgangsjaar. Zoals ik al aangaf, wordt het in twee stappen ingevoerd. Van diverse kanten is mij gevraagd hoe deze situatie is ontstaan. De fractie van D66 gaat zelfs heel ver en heeft het bij wijze van spreken over een donderslag bij heldere hemel. De heer Pechtold weet echter dat ik bij de begrotingsbehandeling begin december mijn zorgen al heb geuit over de invoering van een aantal complexe projecten die hierbij aan de orde zijn. Dat was voor de heer Slob aanleiding om mij te vragen, de Kamer zo spoedig mogelijk te informeren en duidelijkheid te verschaffen. Ik heb toegezegd dat ik zou proberen om dat in de eerste week na de begrotingsbehandeling te doen, maar dat ik niet met zekerheid kon zeggen of dat zou lukken. Toen voorspelde ik al dat er een aantal belang-

Van Bijsterveldt-Vliegenthart

rijke kanttekeningen bij geplaatst zouden moeten worden. Hoe is het proces verlopen? In maart hebben wij de VO-raad erover geïnformeerd dat het om een Europese aanbesteding gaat. De discussie over het hoe en wat heeft tot september geduurd. Een aantal scholen is heel actief aan de slag gegaan, maar andere scholen wilden afwachten hoe het proces zou verlopen. Ik heb geconstateerd dat alle scholen zich inzetten om die zaak op te pakken, maar ik heb ook geconstateerd dat men op dit moment vastloopt. Dat heeft te maken met de Europese aanbesteding, die wel wenselijk is, gelet op de marktwerking die daarvan uitgaat. Het heeft ook te maken met scholen die met een bepaalde cyclus werken en het om die reden niet redden.

Ik zou tegen de scholen kunnen zeggen: het is jammer, wij gaan het toch zo doen en het geld beschikbaar stellen. Daar heb ik niet voor gekozen. Op het moment dat ik aan zag komen dat het vast zou lopen, heb ik de Kamer geïnformeerd. Vorige week heb ik de Kamer nader geïnformeerd met een brief. Ik vind dat ik doe wat ik kan. Het is een complex geheel. De aanbestedingsprocedure voor een computer is misschien anders dan de aanbestedingsprocedure voor een schoolboek. Daar hebben de scholen in de praktijk mee te maken. Die moeten zich daar goed op voorbereiden. Dat is goed voor de scholen. Op deze manier wordt voldaan aan de procedure voor de Europese aanbesteding die wij allen graag willen.

De heer **Pechtold** (D66): Dit debat is naar mijn idee bedoeld om hier lessen uit te trekken. Het was voor mij geen donderslag bij heldere hemel. Ik kon het voorspellen en dat heb ik eerder ook gedaan. De vraag is primair bij wie de oorzaak ligt. Ligt die bij de scholen, zoals de staatssecretaris half en half in haar antwoorden aangeeft? Ligt die bij Brussel of hier in Den Haag? Toen de staatssecretaris een jaar geleden het akkoord afsprak met de drie coalities, is haar ambtelijk geadviseerd om de invoering in 2009/2010 te doen. Het circus van Prinsjesdag heeft haar gedwongen de zaak te vervroegen. Nu is het de vraag of de bal bij Brussel ligt of bij de scholen. Ik zou graag zien dat wij, Kamer en kabinet samen, toegeven dat wij de oorzaak zijn, niet Brussel en niet de scholen.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Brussel hebben wij al uitgezonderd. Brussel heeft heel helder aangegeven wat nodig is en wat niet nodig is. Dat staat ook duidelijk in de aanbestedingsbijlage bij de brief. Dan de vraag of de oorzaak bij de scholen ligt of bij ons in Den Haag, en ik ben blij dat de heer Pechtold de Kamer daarbij noemt. Ik denk dat beide aan de orde zijn. Wij wilden heel snel iets moois realiseren. Het engagement dat uit het debat spreekt, geeft ook de waarde aan die eraan wordt gehecht dat schoolboeken straks gratis worden. Wij moeten er echter ook rekening mee houden dat 20% van de scholen het op orde heeft – de snelle jongens zagezegd – en dat 80% van de scholen nog niet zo ver is om die slag goed te kunnen maken. Het is dus meer een feitelijke constatering; wij willen zaken graag realiseren, soms wel erg snel, en soms moeten wij dan constateren dat die snelheid niet verantwoord is ten opzichte van degenen die het moeten uitvoeren. In zo'n geval is deze tussenstap toch een heel reële en praktische oplossing.

De heer **Slob** (ChristenUnie): Daar ben ik het ook

helemaal mee eens. Maar ik heb nog een vraag gesteld over de voorbereiding van dit traject, dat overigens door het vorige kabinet is voorbereid, een kabinet waarin ook de VVD zat, die nu zo'n commentaar heeft. In het plan van aanpak kwamen de woorden "Europese aanbesteding" helemaal niet voor. Is dat nu over het hoofd gezien of is men er eigenlijk van uitgegaan dat het vanzelfsprekend wel goed zou komen?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik heb het stuk er ook op nagelezen en die woorden komen er inderdaad niet in voor. Ik denk dat een deel ervan is uitgegaan dat het wel goed zou komen en een ander deel het wellicht onvoldoende onder ogen heeft gezien. Het is hier ook besproken maar niet benoemd. Ik denk dus dat men er verschillend tegen aan heeft gekeken. In ieder geval kan nu worden geconstateerd dat scholen wel degelijk bezig waren met de voorbereidingen, want scholen hebben dat natuurlijk heel goed in beeld, maar dat de ene school nu eenmaal wat eerder in staat is om het een en ander op orde te hebben dan de andere school. Wij hebben er tempo achter gezet en dan moet ik herhalen wat ik al tegen de heer Pechtold heb gezegd: het is eigenlijk een cumulatie van aspecten.

Nog even iets over de donderslag bij heldere hemel. Er is gezegd dat er in de afgelopen week verschillende AO's zijn geweest en ik er met geen woord over heb gerept. Dat roept zo'n beetje het beeld van die donderslag op, maar nogmaals, ik heb er begin december al met u over gesproken!

Hoe gaan wij bij OCW om met de uitvoeringskosten en eventuele tegenvallers bij dit soort maatregelen? Op dit moment is de inschatting dat het om enkele miljoenen gaat. Voor een individu in Nederland is dat heel veel geld, maar binnen OCW moet dat toch echt verantwoord kunnen worden opgevangen. Ik maak mij daar ook geen zorgen over.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Ik vind dat toch een wat te algemeen antwoord. Ik zou graag een nadere analyse van die kosten willen hebben en zal daar straks ook een motie over indienen. De staatssecretaris geeft aan dat van die bijna een miljoen leerlingen 5% op de een of andere manier niet direct met dat geld bereikt kan worden. Als ik snel reken, gaat het dan om rond de 50.000 leerlingen! Dat wordt natuurlijk een hoop gedoe! Kan de staatssecretaris de VVD garanderen dat het vlekkeloos gaat verlopen of gaat zij mij nu weer dwingen om de volgende klachtensite te openen over dit mislukkingenkabinet?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik stel vast dat mevrouw Dezentjé warm en koud water tegelijk wil. Zij wil het warme water als zij het liefst een helemaal op de persoon gerichte onkostenvergoeding wil, dus met alle bonnetjes. Hoe is dat mogelijk: administratieve lastendruk, en dat gevraagd door de VVD? Ik heb gekozen voor een gemiddeld bedrag per leerling, kijkend naar het lespakket. Dat heb ik natuurlijk niet voor niets gedaan. Ook ik zie natuurlijk het liefst per persoon alles uitgerekend. Dat zou prachtig zijn, maar u weet net als ik dat dit onuitvoerbaar zal zijn. Denk eens aan het leren van ervaringen, zoals de heer Pechtold net zei. Wij hebben daar de afgelopen jaren enkele voorbeelden van gezien, ook in de tijd dat de VVD in het kabinet zat. Wij hebben gezien dat naarmate wij alles complexer maken,

Mevrouw Van Bijsterveldt-Vliegthart, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

© M. Sablerolle – Gouda

het steeds lastiger wordt om het goed te doen. Ik heb er dan ook voor gekozen om het zo eenvoudig mogelijk te doen. Wij nemen de telling per 1 oktober als basis voor de tegemoetkoming aan de leerlingen. Een groot voordeel daarvan is dat wij niet met grof geschut langs de doelgroep schieten en er geld terecht komt waar het niet hoort terecht te komen – dat zou een slechte zaak zijn – maar dat wij heel gericht uitkeren aan ouders die er recht op hebben: ouders met een of meer kinderen in het voortgezet onderwijs. Die telling – ik zeg dit met name in de richting van de SP – is echt noodzakelijk, want als ik die niet gebruik, krijgen wij allerlei groepen in beeld, zoals zittenblijvers in het basisonderwijs, kinderen tussen de 16 en 18 jaar in het middelbaar beroepsonderwijs, en zal de rekening alleen maar hoger worden. Dat is de ene reden om het zo te doen. De tweede reden is dat ik daarmee op een relatief eenvoudige manier – het zal echt nog wel een behoorlijke tour de force worden, maar wij hebben het ervoor over – kan zeggen welke kinderen in december die € 308 krijgen.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): De staatssecretaris heeft mij blijkbaar niet goed begrepen. Ik heb er op geen enkele manier voor gepleit dat ouders met bonnetjes moeten komen. Ik heb ervoor gepleit om het dit jaar niet te doen. Dat is een heel ander verhaal.

Ik ben nog steeds niet gerustgesteld. De staatssecretaris zegt veel, maar ik krijg geen antwoord op mijn vraag. Ik wil een garantie dat dit vlekkeloos verloopt. Die garantie krijg ik niet. Het gaat om heel veel klachten en om leerlingen die niet worden bereikt. Het is dus geen waterdicht systeem.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Ik stel vast dat mevrouw Dezentjé weliswaar de mond vol heeft van lastenverlichting, maar dat zij die dit jaar niet wil toepassen voor de inkomensgroepen die dit zo goed kunnen gebruiken.

Ik ben heel helder geweest. Ik zeg niet bij voorbaat dat alles vlekkeloos zal verlopen. Wij hebben in dit opzicht te veel ervaring opgedaan. Ik zal wel alles in het werk stellen om dit zo goed en zo vlekkeloos mogelijk te laten verlopen. Daar kunt u mij op aanspreken. Naar de inschatting van de beide organisaties die hierbij

betrokken zijn, betekent dit voor 95% van de ouders in december een rechtstreekse dotatie op hun rekening. Het overblijvende deel van de ouders – 5%, maar dit zou nog kleiner kunnen zijn – ontvangt een brief waarin om nadere informatie wordt gevraagd, bijvoorbeeld omdat het onderwijsnummer niet juist was. Als wij die informatie hebben ontvangen, wordt het bedrag in de loop van 2009 uitgekeerd. Wij doen echt maximaal wat wij kunnen. De Kamer kan mij aanspreken op die inspanning om het zo goed mogelijk te doen. Het is mijn wens om het overgangsjaar op een goede manier vorm te geven.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): De staatssecretaris kan niet volhouden dat mijn fractie niet voor lastenverlichting kiest. Wij zouden dit probleem nooit hebben gecreëerd en dit kan dus niet aan de orde zijn.

Mevrouw **Leijten** (SP): De staatssecretaris zegt dat zij het maximale zal doen om dit vlekkeloos te laten verlopen, maar zij houdt vast aan de teldatum van 1 oktober om te voorkomen dat er allerlei groepen in beeld komen die er mogelijk niet bij horen. De techniek staat ten dienste van mensen. Volgens mij kunnen wij de grootste groep scholieren die in het middelbaar onderwijs zit, dankzij het onderwijsnummer al in de zomer aanwijzen. Een leerling die van de brugklas naar de tweede klas gaat of blijft zitten, is bekend. Er zijn inderdaad randgroepen, leerlingen die van de basisschool naar de middelbare school gaan of leerlingen die het examen moeten overdoen. Dit is een kleinere groep dan die 5%. Ik vraag nu aan de staatssecretaris om uit te zoeken of dit ook kan en om de teldatum te gebruiken om die randgroepen dan te compenseren. Een heel grote groep ouders die rekt op gratis schoolboeken, kan dan in de zomer het bedrag van € 308 ontvangen. De staatssecretaris zegt dat zij het maximale zal doen en daarom ga ik ervan uit dat zij deze optie serieus bekijkt.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Mevrouw Leijten mag ervan uitgaan dat ik al het maximale had gedaan toen ik hiernaartoe kwam opdat ik een goed voorstel aan de Kamer kon voorleggen. Ik hoor hier zo maar vijf indicatoren die moeten worden toegevoegd aan ons toch al complexe systeem van uitkeringen. Het is mijn taak om vast te stellen wat op een redelijke manier haalbaar is. In de afgelopen jaren is duidelijk geworden dat het niet meevalt om dit type uitkeringen zonder problemen te verstrekken. Die kanttekening heb ik duidelijk gemaakt. Wij kunnen daar nog van alles aan toevoegen, bijvoorbeeld Jantje is geslaagd, Pietje is helaas blijven zitten, Fred is toch niet van groep acht naar klas een overgegaan, maar waar landen wij dan? Ik begrijp de wens en de ambitie om er zo veel mogelijk aan te doen en dat waardeer ik ook in mevrouw Leijten, maar vanuit diezelfde ambitie ben ik tot de conclusie gekomen dat dit de best gewogen regeling is.

Mevrouw **Leijten** (SP): Voorzitter. Hier is sprake van een misverstand; we spreken langs elkaar heen. De staatssecretaris zegt dat zij uitgaat van de teldatum van 1 oktober om alle groepen die zij noemde te kunnen meenemen. Maar de grootste groep is bekend: die zit nu op de middelbare school, gaat over en blijft op de middelbare school. Die kunnen we vóór augustus in kaart brengen

Van Bijsterveldt-Vliegenthart

en de ouders kunnen we die € 308 eerder geven. Per 1 oktober kunnen we dan nagaan wie dat bedrag nog niet heeft gehad en wie moet worden gecompenseerd. Ik doe haar de suggestie om dit na te kijken. Ik ga ervan uit dat de staatssecretaris het maximale doet, maar ik zie tussen december en augustus niet echt een groot gat.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: De goede bedoelingen van mevrouw Leijten begrijp en waardeer ik. Ik heb geprobeerd om alle goede bedoelingen te vertalen in het model, omdat we aan het eind van de rit gewoon geen rotzooi willen hebben en ervoor willen zorgen dat de mensen die recht hebben op een uitkering, die daadwerkelijk krijgen. Ik maak hierbij de kanttekening dat dit al een tour de force genoemd mag worden. We mogen in de zomervakantie niet te maken krijgen met een onbestemd bestand van mensen die wel of niet naar havo of mbo doorstromen, blijven zitten, zakken of al dan niet van de basisschool komen. Voor de systemen die het moeten dragen, wordt het anders echt te ingewikkeld.

De heer **Pechtold** (D66): Voorzitter. Een staatssecretaris die zegt dat zij haar best gaat doen, is voor D66 niet voldoende; daar gaan wij namelijk van uit. Haar antwoorden aan mevrouw Leijten vind ik echter zorgwekkender dan hetgeen zij daarvoor zei. Ik wil van haar weten of haar keuze om op deze weg door te gaan, dus om het dit jaar maar in te voeren en het via de ouders te regelen, haalbaar en verantwoord is en dat we hiermee niet vastlopen in een prestigeproject. We kennen de ervaringen met de Belastingdienst, we hebben hier al een staatssecretaris gehad die het uitstel van de invoering van een systeem moest komen verdedigen, bijna met haar politieke leven.

De keuze kan ook zijn: beter ten halve uitstellen dan ten hele dwalen. Ik wil van de staatssecretaris de verzekering dat we hier niet in december en januari met allerlei spoeddebatjes staan – dat is namelijk ook niet voor mij de prettigste manier van debatteren – en dat de staatssecretaris dan moet zeggen dat al die groepen van mevrouw Leijten inderdaad wel een probleem vormden en dat we het allemaal niet hadden kunnen voorzien. In dat geval wil ik dat de staatssecretaris gewoon politiek lef toont en tegen de coalitiefracties zegt dat het een jaartje later moet.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik probeer met deze aanpak te voorkomen dat we het later over al die groepen moeten hebben: tellen op 1 oktober, opdat er een volledig beeld komt van de groepen in het onderwijs die hier recht op hebben. De heer Pechtold gaat ervan uit dat de staatssecretaris haar best doet – dank daarvoor. Mijn manier van hiervoor mijn best doen, is dit overgangsjaar zo goed mogelijk vormgeven, opdat gebeurt wat deze Kamer in meerderheid wil: namelijk dat ouders de ondersteuning krijgen die zij ze willen geven en daar zo kort mogelijk op hoeven wachten.

De heer **Pechtold** (D66): U garandeert ons dus dat wij in het najaar niet hoeven te debatteren hierover? U voorziet dus dat we niet in de problemen komen? Ik vind dat een belangrijke uitspraak, die u nu moet doen, als u wilt dat ik mijn steun geef aan de voortgang van een project waarmee ik het eigenlijk niet eens ben, maar waarvan ik hier wel de uitvoering moet controleren.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik ga natuurlijk niet over het debat in de Kamer; soms heeft zij redenen voor een debat die ik niet helemaal goed kan volgen. Toch laat ik die afweging graag aan de Kamer. Ik zal alles zo goed mogelijk vormgeven. In mijn brief heb ik de marges aangegeven. Ik zal alles op alles zetten om de zojuist afgesproken zaken zo goed mogelijk in te passen.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Voorzitter. Ik vind dit een beetje te makkelijk. Wij hebben de staatssecretaris leren kennen als een pittige tante, bijvoorbeeld bij de 1040-urennorm. Ik was het niet met haar eens, maar waardeer wel haar uitgesproken visie.

Bij de gratis schoolboeken is het niet goed gegaan. Het is jammer voor de ouders, maar het is niet anders. In december worden zij gecompenseerd met € 308. De staatssecretaris heeft geconcludeerd dat alles zo het best is afgewogen. Zij gaat de regeling zo goed mogelijk vormgeven en een maximale inspanning leveren. Dat is allemaal prima, maar daarop kunnen wij haar niet afrekenen. Zij is niet zomaar een burger of instantie, zij is de staatssecretaris; burgers moeten erop kunnen rekenen dat wat zij zegt, ook gaat gebeuren. U moet dan ook de garantie geven dat het in december geregeld is. De Kamer moet niet gedwongen worden om dan opnieuw met u te praten over al die ouders die wel op dat geld hadden gerekend, maar het niet hebben gekregen.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik wees de heer Pechtold er ook al op dat in de brief staat dat ik op basis van de informatie van de SVB en de IB-Groep heb geconcludeerd dat het mogelijk moet zijn om 95% van de ouders in december te compenseren. Een kleine groep ontvangt een brief waarin om nadere informatie wordt gevraagd. Ik zal mij natuurlijk volledig inzetten om waar te maken wat in de brief wordt aangekondigd. De Kamer kan op mijn inzet rekenen.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Dat ik op u kan rekenen is mooi, maar eigenlijk gaat het natuurlijk om de vraag waarop ik u kan afrekenen. Kunnen wij u in december afrekenen als het niet is gelukt?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Dat recht heeft de Kamer natuurlijk.

Voorzitter. Diverse woordvoerders, onder wie de woordvoerder van de CDA-fractie, hebben gevraagd naar mogelijkheden om ouders te ondersteunen. Op dit moment ben ik in gesprek met de VO-raad over de manier waarop wij die ondersteuning het beste vorm en inhoud kunnen geven. Iemand vroeg mij of het mogelijk is om met een brigade langs de scholen te gaan. Ik kan mij voorstellen dat de VO-raad, daarbij ondersteund door mijn ministerie, met de scholen spreekt over hun suggesties. Ik probeer dus echt om het zo goed mogelijk vorm en inhoud te geven.

De manier waarop men in de gemeente Hoorn met de schoolboeken omgaat, is uitgebreid in de krant aan de orde geweest. Ik waardeer wat er in Hoorn gebeurt en daarom heb ik telefonisch contact laten opnemen met de man die hiervoor verantwoordelijk is. Van mijn ambtenaren hoorde ik vanmorgen dat hij blij is met de stappen die zijn gezet. Ik hoop al met al van harte dat anderen zijn voorbeeld volgen. Niet iedere school zal echter in staat te zijn om de schoolboeken voor te financieren.

Van Bijsterveldt-Vliegenthart

Een enkel woord over mensen die langer moeten wachten op de compensatie. In de praktijk treffen distributeurs en uitgevers vaak betalingsregelingen met ouders. Dat aspect moet dus ook worden meegewogen. Scholen kunnen hierover natuurlijk ook afspraken maken. Sommige scholen hebben uitgevers al gevraagd om ouders in december een rekening te sturen in plaats van in augustus. Ik neem de scholen zeer serieus en ik verwacht dan ook dat zij meedenken met ouders die het geld later dan de rekening krijgen. De heer De Vries zei verder terecht dat het een geweldige stap vooruit is voor heel veel ouders.

De woordvoerder van de ChristenUnie vroeg of de € 308 bovenop de TOS komt. Dat is niet het geval, want het kabinet blijft natuurlijk wel spaarzaam. De 1 oktober-telling is dan ook echt een poging om alleen gemeenschapsgeld uit te geven als dat echt noodzakelijk is. Tot nu werd het geld van de WTOS in augustus en januari uitgekeerd. Dat geld was niet alleen bedoeld voor boeken, maar ook voor andere kosten. Doordat de boekencomponent van € 308 er in augustus afgaat, zullen de meeste ontvangers van WTOS-geld in die maand helemaal niets ontvangen. Dat willen wij voorkomen, want de inkomsten van een grote groep worden dan van augustus naar december verplaatst. Hoe kunnen wij dat ondervangen? Tom Poes, verzin een list! Toen hebben wij gezegd: laten wij januari optellen bij augustus en daar één bedrag van maken. De groep die het grootste bedrag kreeg, ontving om en nabij € 300 in augustus en € 300 in januari. Bij die groep, die dus in augustus een bedrag van € 600 zou ontvangen, halen wij er € 308 af. Dan krijgen zij toch in augustus nog een behoorlijk bedrag van de WTOS en in december komt daar nog eens € 308 achteraan.

De heer **Slob** (ChristenUnie): Dank voor de uitleg. Het is aan de ene kant jammer voor die ouders, want het zou natuurlijk wel mooi geweest zijn. Ik denk dat het goed is als u nog even kijkt naar de brief die u naar de ouders wilt sturen of inmiddels al hebt verstuurd, want die heeft mij op het verkeerde been gezet. Die zat bij de stukken die wij afgelopen vrijdag toegestuurd hebben gekregen van het ministerie.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Als het daar niet goed in staat...

De heer **Slob** (ChristenUnie): Daar staat nu echt in: als u al een uitkering krijgt, hoeft u niets te doen. In augustus ontvangt u in één keer het hele WTOS-bedrag – daar staat niet bij dat het gedifferentieerd is – en in december ontvangt u automatisch het bedrag van € 308.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Het is goed dat u dat zegt. Ik weet zeker dat het in de brief aan de Kamer heel precies geformuleerd staat, maar ik zal dit punt goed bekijken en waar nodig zal ik een berichtje nasturen aan het adres van de scholen.

Dan kom ik bij de vraag van de heer Slob over de inflatie. De heer Slob zei in antwoord op de vraag van de heer Pechtold of hij nu eens dapper wilde aangeven hoe het zit, dat hij de beantwoording van de staatssecretaris wilde afwachten. Dat hebt u niet vergeefs gedaan, mijnheer Slob. Natuurlijk corrigeren wij volgend jaar voor de inflatie. Vanaf het jaar daarna gaat het op in de lumpsum en dus in de ramingen en de daarbij beho-

rende inflatiecorrecties. Uw vertrouwen in het kabinet was niet vergeefs.

Dan kom ik bij de hoogte van het bedrag. Daar is al veel over gesproken. Is de hoogte van het bedrag, dus € 308, wel reëel? Waarvoor is het kostendekkend? Ontstaat er geen rechtsongelijkheid? Het bedrag van € 308 is vanuit twee invalshoeken te benaderen. Een invalshoek zijn de scholen en de schoolsoorten, als het straks rechtstreeks naar de scholen toe gaat. Uit de onderzoeken die wij hebben gedaan met de SLO, met de distributeurs en naderhand nog eens met de grote uitgever Van Dijk, blijkt dat je niet goed kunt definiëren bij welk type de kosten nu het hoogst en het laagst zijn. Dat zegt ook Van Dijk. Hier hadden wij het er net over dat de kosten bij havo en vwo hoger zijn, maar in de onderbouw zijn ze juist bij het vmbo weer hoger, zo blijkt uit weer andere gemiddelden. Het is dus niet echt goed te definiëren. Wel duidelijk is dat alle kosten die er gemaakt worden, een totaal gemiddelde kennen van € 308. Straks is het aan de school om daar op een goede manier mee om te gaan.

Invalshoek nummer twee is de kostendekkendheid van de huidige situatie in het komende overgangsjaar. Daar wil ik niet onduidelijk over zijn. Ouders moeten mogelijk ondanks die € 308 nog iets bijbetalen aan die boeken, maar laten wij vaststellen dat het een geweldige vooruitgang is dat wij die € 308 overmaken naar die ouders. Het kan zijn dat een aantal ouders inderdaad iets overhoudt. In mijn zuinigheid had ik dat het liefst niet gewild, maar er zijn op een gegeven moment grenzen. Ook hierbij komt de uitvoerbaarheid weer aan de orde. Nogmaals, wij zouden haast met bonnetjes moeten gaan werken om het dan voor elkaar te krijgen en ik gaf net al aan dat dit systeem al een hele tour de force is. Die discussie heb ik gehad met de heren Pechtold en Dibi. Als wij met bonnetjes willen werken, dan kan ik nu vrij gaan nemen om het te regelen, maar dan zie ik u over het mbo, over de leraren en over alle andere zaken voorlopig niet meer terug, want dan ben ik van de afdeling bonnetjes geworden, met een enorme rompslomp als gevolg. Dit is de beste variant.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ik vind het opvallend dat er steeds bonnetjes en formuliertjes en declaraties worden genoemd om dan maar die lage inkomens niet te compenseren. Als u echt hart hebt voor ouders met schoolgaande kinderen, dan is er wel een oplossing, bijvoorbeeld via de bijzondere bijstand of via de WTOS. Dus waarom gaat u daar toch niet nader onderzoek naar doen?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Omdat je op een gegeven moment tot een goed evenwicht moet komen tussen wat je vanuit Den Haag wilt regelen en wat mogelijk is. De samenleving en alle systemen die wij hebben, zijn toch iets minder maakbaar – dat hebben wij ook in de afgelopen jaren gezien – dan wij hier allemaal in onze ambitie en met onze denkbeelden zouden willen. Als wij dit op een goede manier willen doen, dan is wat ik u voorstel, de beste weg. Ik zei al tegen de heer Dibi dat van de groep waar hij zo graag het woord over voert en waar hij – terecht – telkens weer onze aandacht voor vraagt, in ieder geval 37% met verbazing zal vaststellen dat men dit jaar ineens voor het eerst geld krijgt van de overheid, terwijl men daar al heel lang recht op had, maar het niet aangevraagd heeft. Laten wij dus ook de

Van Bijsterveldt-Vliegenthart

zegeningen tellen van de stap die wij dit jaar gaan zetten. Nogmaals, in het leven is niet alles perfect, maar ik vind wel dat wij daarnaar moeten streven. Met deze inzet doen wij dat. Het is lastig genoeg, dat herhaal en benadruk ik.

De heer **Slob** (ChristenUnie): Wil de staatssecretaris mijn suggestie om scholen alle ouders dezelfde rekening van € 308 te laten sturen, uitdragen bij degenen die bij de afwikkeling van dit proces betrokken zijn? Volgend jaar kunnen zij wat middelen tussen goedkopere en duurdere pakketten. Nu lukt dat niet, omdat het bij de ouders komt. Daarom lijkt dit een oplossing. Het is ook een goede reden voor scholen om eens heel kritisch naar de lijsten te kijken en om de lijsten die boven de € 308 uitvallen, goedkoper te maken.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Dat appel is bij dezen gedaan. Ik ben ervan overtuigd dat alle betrokkenen dit debat goed volgen. De VO-raad zal er ook over communiceren. Wij hebben willen voorkomen dat wij dit jaar al iets bij de scholen neerlegden wat zij niet konden waarmaken. Zij moeten nu overgaan tot aanbesteding en tot een ander denksysteem voor de omgang met schoolboeken. Die ruimte wil ik ze ook geven. Elke school die de slag maakt, zal ik prijzen. Daarom heeft de ambtelijke organisatie Hoorn ook gebeld. Ik hoop dat die scholen hun weg naar de krant vinden om het breed uit te meten en om alles te doen wat zij kunnen doen.

De heer **Slob** (ChristenUnie): Mijn fractie wil die ruimte vooral geven omdat de Europese aanbesteding zo zwaar op de scholen drukt dat zij daar meer tijd voor nodig hebben. Wij wensen wel een disciplinerende werking op de boekenlijsten en de kosten daarvan. Daarom is het goed om het op te lossen op de manier die ik heb gesuggereerd, dus door iedereen dezelfde rekening toe te sturen. Dan ben je klaar en krijg je ook geen gedoe vanwege het feit dat de een een hogere rekening dan de ander ontvangt.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Dit is een helder pleidooi.

Ik ben niet bereid om hogere kosten te compenseren, zoals ik al heb gezegd.

Ik ben uitgebreid ingegaan op de WTOS.

Mevrouw **Leijten** (SP): U zei inderdaad dat ouders in de zomer een bedrag voor het hele jaar krijgen en in december € 308, mits zij per 1 oktober ingeschreven staan. Mensen kunnen nog wel eens in de problemen komen als zij het hele bedrag al hebben gekregen, maar niet ingeschreven staan. Dat levert toch ook rompslomp op?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ja, maar zo doen wij dat altijd op grond van de WTOS, behalve dat ik die voor een bescheiden groep van januari naar oktober kan overhevelen. Dat heb ik gedaan om die groep zo veel mogelijk tegemoet te komen. Het was een beheersbare actie, omdat die op grond van de WTOS kon worden uitgevoerd. Ik ben het met u eens. Wij kunnen tot de conclusie komen dat een aantal WTOS'ers iets heeft aangevraagd zonder daar recht op te hebben omdat het zich niet meer in de situatie bevindt waarin

het er wel recht op had. Hierdoor komt een kleine groep in beeld. Wij moeten bepalen hoe daarmee om te gaan. Ik acht die kans relatief klein. Toch doe ik voor een klein deel wel wat u graag wilt, zij het niet in dat zeer grote systeem van een kleine miljoen leerlingen die al dan niet recht heeft op die € 308.

De heer **Jan de Vries** (CDA): Heb ik goed van de staatssecretaris begrepen dat het bedrag van € 308 hoger is dan het bedrag dat degenen krijgen die nu voor schoolboeken een beroep op de WTOS kunnen doen?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: De boekencomponent gaat uit de WTOS en wordt vervangen door het bedrag van € 308. Dat is de situatie. Wij doen niet zowel het een als het ander.

De heer **Jan de Vries** (CDA): Dat begrijp ik. Mijn vraag is alleen of de boekencomponent in de WTOS nu lager, gelijk of hoger dan het bedrag van € 308 is.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik heb beloofd, op deze vraag schriftelijk te beantwoorden, want dat kan ik niet uit mijn hoofd.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Wil de staatssecretaris duidelijk maken hoeveel procent onder het bedrag van € 308 aan boeken zit en hoeveel procent daarboven, uitgaande van de huidige situatie? Als zij hier nu niet op kan antwoorden, verzoek ik haar om dat per brief te doen.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik beloof deze vraag schriftelijk te beantwoorden, al is zij mij nog niet helemaal duidelijk. Wil mevrouw Dezentjé haar herhalen?

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): De staatssecretaris heeft gekozen voor een gemiddelde boekenprijs van € 308. Ik neem aan dat zij daarvoor is uitgegaan van de boekenprijzen en het aantal leerlingen van nu. Er is ook verschil in scholen. Boeken voor gymnasia zijn duurder dan boeken voor het vmbo, om maar wat te noemen. Wat is het percentage leerlingen dat boven het bedrag van € 308 uitkomt en hoe groot is het aantal dat daaronder zit? Ik verzoek de staatssecretaris om die vraag schriftelijk te beantwoorden.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik kan de vraag van mevrouw Dezentjé Hamming niet beantwoorden zonder dat er een onderzoek wordt gedaan. Er is namelijk geen sprake van generieke pakketten. Ik ben geen voorstander van het doen van een onderzoek, want dat brengt administratieve lasten met zich mee.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Ik schrik van de reactie van de staatssecretaris en vraag mij af waarom voor het bedrag van € 308 is gekozen. Mijn vraag kan naar mijn idee eenvoudig door een ambtenaar worden beantwoord.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik verwijst naar het stuk van december 2006 van de toenmalige minister van Onderwijs waarin is beschreven op welke wijze tot het bedrag van € 308 is gekomen. Daarbij zijn de uitgeverij betrokken, evenals de SLO. Het

Van Bijsterveldt-Vliegthart

betreft de boekenpakketten van de afgelopen jaren. Ik heb er geen behoefte aan om de boekenpakketten van dit jaar in beeld te brengen. Er is sprake van een overgangsjaar. Tijdens de begrotingsbehandeling is gesproken over de mogelijkheid om een en ander een jaar vooruit te schuiven, maar ik wilde alles uit de kast halen om tot een oplossing te komen. Dat is gelukt. Na de overgangperiode van een jaar zal de situatie gebaseerd zijn op het stuk van de toenmalige minister van Onderwijs uit 2006.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Mevrouw Dezentjé Hamming heeft een goede vraag gesteld. Het is namelijk belangrijk om te weten hoe tot dat bedrag is gekomen, hoe groot het aantal ouders is dat meer moet betalen en welk percentage minder kosten zal maken. Op grond van die gegevens kunnen wij achterhalen of schoolboeken daadwerkelijk gratis zijn en of ouders worden gecompenseerd. De staatssecretaris kan toch niet volhouden dat wij die gegevens niet mogen inzien omdat wij anders misschien tot de conclusie komen dat het bedrag van € 308 te laag is?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Ik verwijst de heer Dibi naar de zojuist aangehaalde stukken van de toenmalige minister van Onderwijs.

Dit kabinet spreekt niet negatief over Europa. De Kamer suggereert dat Europa in dit kader in het geding is. Ik heb gezegd dat Nederland zich houdt aan de Europese aanbestedingsregeling, omdat de markt eerlijke concurrentie vereist. De politiek wil graag haar doelen bereiken en scholen dienen de regeling uit te voeren. In de brief waarop de Kamer doelt, heeft het kabinet zich niet negatief over Europa uitgelaten en dat heeft het ook niet mondeling gedaan. Wij maken onderdeel uit van de EU en zijn dus ook aanwezig als er afspraken worden gemaakt. Zelfs de SP-fractie heeft eerder gezegd dat wij ons aan Europese richtlijnen moeten houden. Dat waardeer ik. Wij proberen dat op een goede manier te doen met oog voor de scholen.

De heer **Pechtold** (D66): De brief van de staatssecretaris heeft ertoe geleid dat in het journaal van Radio 1 aandacht aan dit onderwerp is besteed. Door die brief is het beeld ontstaan dat mensen het geld voor de schoolboeken niet krijgen als gevolg van een regeling van de EU. De EU krijgt dus de zwartepiet toegespeeld. De staatssecretaris heeft in antwoord op mijn vraag van zojuist terecht gezegd dat Brussel niet verantwoordelijk is. Den Haag zou voor een groot deel verantwoordelijk zijn en niet alle scholen blijken er klaar voor te zijn.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Ik herhaal dat antwoord.

De heer **Pechtold** (D66): Ik heb de staatssecretaris van Europese Zaken gevraagd om zelf antwoord te geven op de vraag waarom het positief is dat er aanbestedingsregels zijn. De SP probeert er een circus van te maken. Zelfs GroenLinks ging daar vandaag voor een deel in mee. Aanbestedingsregels betekenen mededinging, maar daardoor kunnen dingen uiteindelijk goedkoper worden. Die regels betekenen ook dat onze economie deze weken in 27 landen een belangrijk thema is, zeker nu ook ministers van Economische Zaken de beurs actief benaderen. Het kabinet moet dat verdedigen. Het kabinet

moet niet over zich heen laten gaan dat Europa weer de zwartepiet krijgt. Dat was mijn punt. Daarom heb ik de staatssecretaris uitgenodigd, aan te geven dat wij geen last van Europa hebben, maar dat Europa in deze zin dadelijk zelfs een kans is om boeken goedkoper te maken.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: De heer Pechtold kan niet zeggen dat ik niet heb aangegeven dat de markt de komende jaren kan bijdragen aan een goede uitwerking, mits een en ander zorgvuldig wordt ingevoerd. Daarom hebben wij die afweging voor dat ene jaar gemaakt. Ik ben klip en klaar geweest in mijn brief, maar ik kan er niets aan doen dat voor de kerst in de pers opeens een discussie ontstaat over de Europese aanbesteding. Ik betreur dat, omdat de Kamer en ik wat Europa betreft waarschijnlijk op één lijn zitten. De heer Pechtold kan het kabinet niet verwijten dat vlak voor de kerst in de media spontaan een discussie ontstaat. Ik weet zeker dat ik namens de staatssecretaris spreek.

De heer **Pechtold** (D66): Ik heb het over deze week. Het gebeurde voor de kerst, maar ook deze week, naar aanleiding van de brief van de staatssecretaris. Ik vind dat de staatssecretaris het nu duidelijk zegt. Mijn complimenten daarvoor. Ik vind het hopelijk met de staatssecretaris jammer dat wij weer een week nodig hebben gehad om hiertoe te komen, want het lijkt erop alsof Brussel ons € 308 uit de zak klopt. Dat moeten wij niet meer hebben.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Ik zou een geweldig politicus zijn als ik in staat was om te bepalen wat er in de kranten staat, niet alleen wat betreft dit onderwerp, want ik heb er nog veel meer.

Mevrouw **Leijten** (SP): Voorzitter. Als er afspraken zijn gemaakt over Europese aanbesteding, moet je je daaraan houden. Daar ben ik het mee eens, maar wat vindt de staatssecretaris ervan dat er sprake is van aanbestedingen met betrekking tot het onderwijs? Dat is een principiële vraag.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegthart**: Dat heeft de SP ook in eerdere debatten aangegeven. Wanneer je boven een bepaald bedrag aanbesteedt, heb je te maken met Europese aanbestedingsregels. Dat is de werkelijkheid. Die regels moeten wij vervolgens uitvoeren. Als een aantal scholen daar niet klaar voor is, moeten wij het op een andere manier doen, maar het verhaal als zodanig is consistent en helder.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Europa is prima. De mening van mijn fractie verschilt wat dat betreft niet zoveel van die van D66 of het CDA. Als er een noodzaak is om kritisch te zijn, moet je dat zijn. Het kabinet heeft zelf niet met de neus in de boeken gezeten. Men had deze kwestie kunnen zien aankomen, want bij een bedrag, hoger dan € 206.000, moet er Europees worden aanbesteed. Dat betekent in de praktijk dat allerlei uitgeverij mee mogen doen. Ik gaf zojuist het voorbeeld van de boekhandel waar ik een boek moet beschrijven. Ik wacht dan ook niet totdat ik een of ander boek in mijn handen krijg. Uitgeverij kunnen ook bezwaar aantekenen. Dat is een complexe procedure. Wat vindt de staatssecre-

Van Bijsterveldt-Vliegenthart

taris daarvan? Moet het bedrag worden opgehoogd? Moeten wij daar allerlei normen aan stellen, of wil de staatssecretaris het zo laten?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ik onderschrijf dat de voorbereiding goed moet zijn. In de brief heb ik aangegeven dat wij hebben bekeken wat er binnen de regelgeving mogelijk is ten aanzien van de schoolboeken. Het is onze taak om daar op een zo goed mogelijke manier mee om te gaan. Dat is gebeurd. Wij hebben allerlei mensen geconsulteerd. Uiteindelijk hebben wij een conclusie getrokken. Het is vervolgens aan de overheid om ervoor te zorgen dat wat in de wet staat, wordt uitgevoerd. Als de overheid dat niet meer doet, zijn wij heel ver weg.

Dan komt de complexiteit van de materie om de hoek kijken. Daar zijn verschillende vragen over gesteld. In de bijlage bij de brief staat dat er wat dat betreft twee wegen zijn te bewandelen. De eerste is dat de school qua boeken de methode van de uitgever blijft volgen. Dat betekent wat betreft de aanbesteding dat je een en ander via de distributeurs moet uitzetten. Je besteedt die dienst uit aan de distributeurs. Overigens kan ik hier al melden dat het behoorlijke kortingen oplevert. Het gebeurt namelijk al op een aantal onderdelen in Nederland. Er zijn ook aanbestedingsmakelaars die daarbij behulpzaam zijn. Wij hebben het vanochtend nog laten nagaan. Het gaat om kortingen die niet in verhouding staan tot de kosten die ervoor worden gemaakt. Het heeft dus echt zin om dat te gaan doen. Verder kunnen scholen die al tien jaar aan een methode vastzitten en die voor een bepaald vak willen bekijken of met creativiteit en goede beschrijving een andere methode kan worden gevonden, ook rechtstreeks tegen de uitgever zeggen dat zij de omschreven methode willen hebben en de uitgever vragen welke mogelijkheden er zijn. Een school kan echter ook de middelen niet in boeken steken, maar bekijken of het digitaal kan en of zo de innovatie versterkt kan worden. Ik denk dat het laatste de komende jaren steeds meer zal gebeuren.

De **voorzitter**: Ik begrijp dat staatssecretaris aan haar laatste blokje bezig is. Ik verzoek haar om haar verhaal af te maken.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Het gaat dus om de variatie. De heer De Vries heeft gevraagd om te bekijken wat daarbinnen nog mogelijk is. Wij gaan de komende tijd samen met de VO-raad scholen ondersteunen. Laten wij vaststellen dat wij dan ook steeds blijven zoeken. Als een school ergens mee komt, zullen wij ook goed bekijken of het kan. Ik heb echter de twee hoofdlijnen aangegeven – ik zeg het nog eens klip en klaar – waarlangs gewerkt kan worden. Scholen kunnen kiezen op welke wijze zij het doen, naast de eigen creativiteit. Ik wijs bijvoorbeeld op wat er op dit moment gebeurt bij gezamenlijke scholen, zoals de coöperatie, rond digitaal lesmateriaal. Zij hebben leergangen gewoon helemaal klaar en komen uit op onderhoudskosten van € 30 à € 40. Dat is toch hartstikke goed. Het is prima dat dit straks gestimuleerd wordt als zij het geld zelf in handen hebben.

De D66-fractie heeft gevraagd of wij nu wel klaar zijn. Kijk naar de Raad van State en naar het rapport. Ik ben heel goed op dat rapport ingegaan, omdat de punten die naar voren zijn gebracht, daar ook om vroegen. Naar

mijn idee is mijn antwoord op het rapport van de Raad van State zeer adequaat.

De middelen voor de gratis boeken in Nederland komen uit de enveloppen.

En ten slotte lastenverlichting? Ja graag, en heel gericht op de ouders met de middeninkomens, maar ook in het algemeen voor ouders die te maken hebben met hoge kosten voor kinderen op school.

De **voorzitter**: Ik wil voorstellen om niet meer te interrumperen en om verdere vragen te stellen in tweede termijn.

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik heb geen antwoord gekregen op zeer belangrijke vragen, die nota bene mijn collega's van de PvdA en het CDA ook gesteld hebben. Het is een punt waar ik mogelijk een motie over wil indienen. Dan moet ik toch eerst een antwoord horen.

De **voorzitter**: Ik geef u daarvoor de gelegenheid, als het echt een reden is om een motie in te dienen.

Gelet op de tijd en het feit dat wij toch ook een klein beetje het spoeddebatregime willen handhaven, stel ik voor om de tweede termijn te gebruiken voor aanvullende vragen.

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik vraag de staatssecretaris om in te gaan op de zorgen die het CDA, de PvdA en de SP hebben geuit over de aanbesteding en de rol van de docenten bij het lesmateriaal en de sturing op kwaliteit of op prijs.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**:

Mevrouw Leijten staat hier heel verontwaardigd achter de microfoon, maar ik heb er het nodige over gezegd.

Als een school jarenlang On y va gebruikt en het eens op een andere manier wil aanpakken, kan de leraar ervoor kiezen om dat vak eruit te pikken en eens heel goed te bekijken wat men eigenlijk wil hebben. De aanbieders kan worden gevraagd om te komen met een goed aanbod. Zo ontstaat een vraagmarkt in plaats van een aanbodmarkt, wat de NMa zo belangrijk vindt. Men kan er voor kiezen om de uitgangspunten voor de methode die men wil hebben, mee te nemen in een pakket dat men aan de distributeur vraagt. De distributeur zal dat dan leveren, met kortingen. Van de ervaringen tot nu toe heb ik begrepen dat er behoorlijke kortingen worden gegeven. De markt begint dus al te werken.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): De staatssecretaris is niet ingegaan op mijn vraag of zij goed met de staatssecretaris van Financiën heeft afgestemd dat ouders geen problemen met de fiscus krijgen als blijkt dat zij geld overhouden, het niet hebben besteed aan boeken en het een inkomenscadeautje is.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Dan kom ik toch weer terug bij de afdeling bonnetjes. Er wordt niet gevraagd om voor elk boek een bonnetje in te leveren. Het blijft bij deze uitkering. Die is belastingvrij. Het is in het kabinet behandeld en ik ga ervan uit dat het zo geschiedt.

Staatssecretaris **Timmermans**: Mevrouw de voorzitter. Ik heb een punt van orde.

Van Bijsterveldt-Vliegenthart

Gelet op het antwoord in eerste termijn van mijn collega – kennelijk is degene die mij vragen gesteld heeft, daar tevreden mee – vraag ik of u er bezwaar tegen hebt dat ik niet aanwezig ben bij de tweede termijn. Ik kan dan namelijk mijn internationale verplichtingen vanmiddag nog net nakomen.

De **voorzitter**: Ik denk toch dat de tweede termijn van de Kamer daarover uitsluitel moet geven.

De heer **Pechtold** (D66): De staatssecretaris wil toch een spelletje met ons spelen. Ik denk dat hij dat zal merken aan het einde van onze tweede termijn.

De **voorzitter**: Dat hebben wij al geconstateerd.

De heer **Pechtold** (D66): Mevrouw de voorzitter. Een ronkend prestigeverhaal, maar een rokende motor. Dat is het beeld dat ik overhoud.

Ik complimenteer de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap met haar opmerking dat het niet Europa is, dat het misschien voor een klein deel ligt aan het feit dat scholen nog niet waren voorbereid en het kabinet misschien iets te snel geweest is met een en ander te versnellen terwijl het eerst goed afgesproken was. Daarmee legt de staatssecretaris wel een verantwoordelijkheid bij zichzelf, want ik kan met haar geen koffiedik kijken of wij in december een probleem hebben of niet. Ik hoop van harte dat zij alles eraan doet om een soepele invoering mogelijk te maken.

Verder heb ik alleen nog wat voor de staatssecretaris voor Europese Zaken. Ik vind het inderdaad vervelend dat hij geen antwoord heeft gegeven. Ik heb hem persoonlijk gevraagd of hij erbij betrokken was. De andere staatssecretaris heeft die vraag niet beantwoord. Dat had de staatssecretaris voor Europese Zaken gewoon even zelf kunnen doen. Ik vroeg hem of dit een voorbeeld is van zwartepieten. Ik vraag dat aan de staatssecretaris voor Europese Zaken, omdat ik van hem hierop een antwoord wil krijgen. Ik vroeg hem ook, of hij nog eens kon aangeven waarom die aanbestedingsregels goed zijn. Dat verhaal moet hij niet overlaten aan de staatssecretaris van OCW.

Ik heb hem ook gevraagd, hoe het mogelijk is dat er zo weinig kennis is op andere ministeries en of hij van plan is daaraan iets te gaan doen. Hij heeft die vragen niet beantwoord en ik wil toch graag een antwoord hebben. Ik hoop dat hij dat in tweede termijn wil doen en dan toch nog het vliegtuig haalt.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de Europese aanbestedingsregels leiden tot een doelmatiger besteding van belastinggeld, mede omdat deze zorgen voor een betere verhouding tussen prijs en kwaliteit;

overwegende dat de Europese aanbestedingsregels een belangrijke bijdrage leveren aan het verwezenlijken van

de doelstellingen van de EU, waaronder het vrij verlenen van diensten en het vrije verkeer van goederen;

constaterende dat het kabinet in de notitie "Communicatie over Europa" het goede voornemen heeft geuit om eerlijk over de EU te communiceren;

constaterende dat binnen het kabinet onduidelijkheid bestaat over de Europese aanbestedingsregels;

verzoekt het kabinet, de verantwoordelijken binnen het overheidsapparaat beter op de hoogte te brengen van de Europese aanbestedingsregels en evenwichtiger te communiceren over deze regels,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Pechtold en Dezentjé Hamming. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 138 (31200-VIII).

De heer **Jan de Vries** (CDA): Mevrouw de voorzitter. Ik dank de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, die mede namens haar collega in het kabinet helder heeft geantwoord. Helderheid is nodig in dit dossier, ook over de wijze van aanbesteden. De CDA-fractie ziet ook wel in dat men door het inschakelen van een distributeur misschien de keuze voor een bepaalde methode kan blijven maken. Zij denkt echter ook dat wanneer scholen ervoor kiezen om zelf de boeken in te kopen en geen gebruik te maken van de tussenhandel, gezocht moet worden naar een methode om het bestek zo te schrijven dat de scholen wel degelijk invloed kunnen uitoefenen op de inhoud van een methode en de keuze van een uitgever. Je kunt in aanbestedingsprocedures namelijk niet iedere vier jaar geconfronteerd worden met een nieuwe schoolmethode, want dat levert hoopjes problemen op in de school. De staatssecretaris heeft gezegd dat zij met de VO-raad in overleg gaat over de ondersteuning en advisering van de individuele scholen. Dat is prima, maar wij hopen dat zij op dit pregnante punt ook met de VO-raad tot een antwoord komt en bekijkt of zij de scholen daarin kan adviseren.

Er gaat komend schooljaar € 308 naar alle ouders. Sommige ouders zullen daar iets aan overhouden, maar die maken genoeg andere kosten voor hun schoolgaande kinderen waar zij die extra middelen goed voor kunnen gebruiken. Andere ouders zullen iets moeten bijbetalen, dat is onvermijdelijk verbonden aan dit systeem. Dat brengt ons wel bij de herhaalde oproep aan scholen om de kosten voor schoolpakketten zo veel mogelijk te beperken en daarbij te leren van elkaar en de mogelijkheid te gebruiken om bijvoorbeeld ook de kosten te spreiden over het schooljaar of de factuur wat later te sturen, waardoor het ook voor ouders duidelijk zal worden dat deze maatregel voor alle ouders winst is en hopelijk in het daarop volgende schooljaar ook voor scholen winst zal opleveren.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Voorzitter. Mijn

Dezentjé Hamming

conclusie van dit debat is dat de gratis schoolboeken er niet zullen komen. In de eerste plaats zullen er mensen zijn die daaraan tekort komen en dan is het dus niet gratis. In de tweede plaats zullen mensen het zien als een leuk inkomenscadeautje.

Ik heb alles aangehoord en ook ik moet de staatssecretaris complimenteren. Er wordt eerst een probleem gecreëerd, namelijk een koopkrachtdaling en vervolgens komt er een foute oplossing. Dat is volgens mij heel knap. Ik heb geen glazen bol, maar volgens mij wel gezond verstand en ik voorzie dat dit nog een hoop gedoe gaat geven. Ik gun het de ouders niet. Ik moet misschien toch alvast gaan nadenken over een naam voor een klachtensite. Dat zal wel iets worden als boekjevoorhetbloeden.com.

Ik wil drie korte moties indienen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de regering de plannen rond gratis schoolboeken zodanig wil wijzigen dat ouders een bedrag van € 308 per kind ontvangen om schoolboeken te kopen;

overwegende dat deze aanpassing naast een directe kostenverhoging ook een administratieve lastenverhoging met zich brengt;

constaterende dat er scholen zijn die reeds voor de wijziging van plannen een aanbesteding hebben gedaan, hetgeen ook kosten met zich heeft gebracht;

verzoekt de regering, een kostenanalyse uit te voeren die de financiële gevolgen van de beoogde beleidswijziging rond de gratis schoolboeken in kaart brengt,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door de leden Dezentjé Hamming en Pechtold. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 139 (31200-VIII).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de plannen voor het invoeren van gratis schoolboeken zijn mislukt door inschattingfouten van de regering;

overwegende dat de oplossing van de regering om de mislukking te herstellen alleen maar meer kosten met zich zal brengen waardoor het geld niet naar onderwijs gaat, maar naar administratieve lasten;

constaterende dat scholen meer gebaat zijn bij goede lessen dan bij aanbestedingsellende;

verzoekt de regering, haar fouten toe te geven en het budget voor gratis schoolboeken te benutten voor prestatiebeloning van leraren en een betere kwaliteit van onderwijs,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Dezentjé Hamming. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 140 (31200-VIII).

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de regering tijdens de beleidsvoorbereiding van zowel het elektronisch kinddossier als de gratis schoolboeken te weinig rekening heeft gehouden met de Europese aanbestedingsregels;

overwegende dat hierdoor deze plannen onuitvoerbaar blijken en bovendien tot veel extra kosten leiden;

constaterende dat dit niet nodig was geweest als de regering beter op de hoogte zou zijn van wet- en regelgeving rond Europese aanbestedingen;

verzoekt de leden van het kabinet, met spoed een aanbestedingscursus te volgen en het lesmateriaal hiervoor zelf te betalen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Dezentjé Hamming. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 141 (31200-VIII).

De heer **Jan de Vries** (CDA): Wat mij verbaast, is dat het blijkbaar voor de VVD-fractie erg moeilijk is om de positieve kanten in te zien van een beleidsvoorstel van dit kabinet. Wat mij vooral ergert, is dat u zelfs letterlijk uitspreekt: ik gun het de ouders niet. Dat is onbegrijpelijk, gezien de inzet van uw fractie op al die andere inkomensdossiers. U problematiseert alleen maar en u treedt op als onheilsprofeet, maar u gunt het de ouders niet. Dat is de conclusie die u trekt uit dit debat. Ik kan het niet meer volgen.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Ik zal het u uitleggen. U heeft niet goed geluisterd. Ik heb gezegd: ik gun de ouders deze ellende niet. Dit gaat een hoop gedoe geven. Nogmaals, ik heb geen glazen bol en ik hoop van harte dat de ouders er niet mee te maken krijgen, maar ik voorspel dat dit niet een waterdicht systeem is. Wij hebben de ervaring met de Belastingdienst. Overheidsdiensten hebben de grootst mogelijke moeite om dit soort grootschalige projecten aan te kunnen. Ik gun het niemand dat het misloopt, maar ik maak mij er grote zorgen over. Dat heb ik willen zeggen. Nu moet de heer De Vries mij niet in de schoenen schuiven dat ik ouders niets gun. Ik gun ouders ieder

Dezentjé Hamming

extraatje, maar ik vind wel dat belastinggeld goed moet worden besteed. Wij geven er de voorkeur aan om het in de scholen te steken en wij kiezen niet voor een koopkrachtdaling.

De heer **Jan de Vries** (CDA): De VVD-fractie ziet het als ellende voor de ouders als schoolkosten worden gecompenseerd. Gelukkig zien de ouders dat anders. Hopelijk zal de VVD-fractie dat ook nog inzien.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Wij blijven hierover van mening verschillen. Ik vind dat er een knullige oplossing is gekozen voor een probleem dat u zelf hebt veroorzaakt. Daar zouden wij niet voor gekozen hebben.

Mevrouw **Kraneveldt-van der Veen** (PvdA): Voorzitter. Na het debat van vandaag zeg ik: niet piepen, maar poetsen. Ik vind dat wij door moeten gaan met het oplossen van eventuele knelpunten en dat wij moeten afwachten hoe het proces verloopt.

De heer De Vries maakte opmerkingen over de vrije keuze voor een methode. Ik deel zijn zorgen. Wij moeten goed in de gaten houden hoe dit zich ontwikkelt. Scholen kiezen al voor de aanbesteding voor een bepaalde methode. Zij hebben al een vergelijkend warenonderzoek gedaan en weten wat zij willen. Zij kiezen voor een bepaalde methode op basis waarvan de aanbesteding moet plaatsvinden. Ik hoop dat dit proces goed verloopt.

Voorzitter. Ik zou ook een website kunnen opzetten getiteld "ikbenwelblijmet308klinkendeeuro'sindecember.nl". Ik denk dat ik iets meer hits zal krijgen dan mevrouw Dezentjé op haar website.

Mevrouw **Leijten** (SP): Voorzitter. Er zijn problemen met de teldatum. Wij kunnen ons toch niet neerleggen bij een systeem? Het overgrote deel van de scholieren is in juli bekend. Waarom zetten wij niet alles op alles om aan die grote bups al de € 308 te geven? Wij kennen de problemen die ouders hebben. Sommigen moeten schulden aangaan of betalingsregelingen treffen. Waarom repareren wij in juli niet wat wij eigenlijk al een jaar eerder hadden beloofd? Om dat te stimuleren dien ik de volgende motie in.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat de regering voorstelt om in december € 308 aan de ouders over te maken voor gratis schoolboeken;

constaterende dat ouders het geld voor schoolboeken hierdoor zullen moeten voorschieten;

verzoekt de regering, zich in te spannen om dit bedrag waar mogelijk direct na aanschaf van de boeken aan de

ouders over te maken en de Kamer voor juli hierover te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Leijten. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 143 (31200-VIII).

Mevrouw **Leijten** (SP): Ik heb nog een paar opmerkingen op het punt van de aanbestedingen. Dat het goedkoper wordt, is mooi, maar dat betekent niet altijd dat de kwaliteit verbetert. Wij zien dat bij de aanbestedingen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning, wij zien het ook bij het leerlingenvervoer. Ik zal niet zeggen dat schoolbesturen per definitie op de plek van de leraar gaan zitten en een aanbestedingsbeleid voeren om voor een dubbeltje op de eerste rang te zitten, maar ik wil dat wel graag voorkomen nu het nog kan. Ik reken op steun van het CDA en de PvdA voor de motie die ik wil indienen, aangezien zij die zorgen ook hebben uitgesproken.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat bij de Europese aanbesteding van schoolboeken de prijs van schoolboeken bepalend kan zijn bij de keuze van schoolbesturen;

overwegende dat leraren een belangrijke stem moeten hebben in het kiezen van schoolboeken van de beste kwaliteit;

verzoekt de regering, te onderzoeken hoe schoolbesturen kunnen worden gestimuleerd om bij de aanbesteding te sturen op kwaliteit en de Kamer hierover voor de zomer te informeren,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Leijten. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 142 (31200-VIII).

De heer **Jan de Vries** (CDA): Voorzitter. Met deze motie lost mevrouw Leijten niet het werkelijke probleem op. Zowel schoolleiders als docenten kiezen graag met elkaar een methode die bijdraagt aan de kwaliteit van het onderwijs en een goede prijs-kwaliteitverhouding. Het is de vraag of de voorgestelde aanbestedingsmethode dat ook mogelijk maakt. Mevrouw Leijten creëert hiermee een tegenstelling tussen schoolleiders en docenten die er helemaal niet is.

Mevrouw **Leijten** (SP): Die tegenstelling wil ik helemaal niet suggereren. Die kan er zijn, maar is er niet per definitie. Ik vraag de staatssecretaris in de motie – ik heb het zo geformuleerd dat u er heel gemakkelijk voor kunt stemmen – om te onderzoeken hoe zij kan voorkomen

Leijten

dat te veel wordt gestuurd op de prijs, waardoor wij over een paar jaar moeten zeggen: daar hadden wij toen beter bij moeten zijn; wij zijn de kwaliteit verloren.

□

De heer **Dibi** (GroenLinks): Voorzitter. Wat je koestert, moet je kritisch durven benaderen. Ik heb wat moeite met de Europese aanbestedingsregels. De staatssecretaris benadrukte vooral dat daardoor de prijs omlaag zou gaan, maar niet dat het lesmateriaal beter wordt. Ik zou het zorgwekkend vinden als scholen massaal goedkopere boeken gaan inslaan, terwijl ze toch slechter zijn. Mevrouw Leijten was nogal terughoudend en zei dat zij niet zeker weet of schoolbesturen op de stoel van de docent gaan zitten. Ik zie in ieder geval wel een grote tweedeling op schoolniveau. Ik ben er wel bang voor dat schoolbesturen goedkopere boeken gaan kopen. Ook dat is een consequentie van de lumpsumfinanciering. Is de staatssecretaris gelukkig met deze regels? Daar heeft zij niets over gezegd. Ik weet dat zij tot aan de Landsadvocaat is gegaan om dit te onderzoeken. Ik zou hierover graag wat meer duidelijkheid van haar krijgen.

Dan de uitgevers, want die spelen een heel dominante rol in de prijsstijging. Ook daar hoorde ik de staatssecretaris niet over. Wat gaat zij daaraan doen?

Voorzitter. Iedereen, ook de lage inkomens, gaat er dit jaar van 0 tot 1% op achteruit, gratis schoolboeken meegerekend. Juist voor die lage inkomens is de toegankelijkheid van het onderwijs cruciaal. Geen bonnetjes of declaraties, het kan ook prima via de bijzondere bijstand of de WTOS. Vandaar de volgende motie.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat in het schooljaar 2008/2009 ouders een vast bedrag van € 308 krijgen als tegemoetkoming voor de kosten van schoolboeken;

overwegende dat dit niet voor alle ouders genoeg zal zijn om alle kosten te compenseren;

verzoekt de regering, alle kosten van schoolboeken te compenseren voor ouders met een laag inkomen,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**: Deze motie is voorgesteld door het lid Dibi. Naar mij blijkt, wordt de indiening ervan voldoende ondersteund.

Zij krijgt nr. 144 (31200-VIII).

De heer **Dibi** (GroenLinks): Voorzitter. Wat mij betreft, zijn regionale workshops onvoldoende om scholen voor te bereiden om de boeken ook te gaan inslaan. Wat gaat de staatssecretaris op dat punt nog meer doen?

De **voorzitter**: Gelet op de opmerkingen die de staatssecretaris voor Europese Zaken heeft gemaakt, geef ik hem als eerste het woord.

□

Staatssecretaris **Timmermans**: Voorzitter. Ik heb vanmorgen met plezier naar het debat geluisterd, al was het maar omdat het leuk is om bijvoorbeeld de VVD te horen pleiten voor minder marktwerking en voor meer bureaucratie en om de SP en GroenLinks te horen pleiten voor hogere boekenprijzen, liever dan lage boekenprijzen. Leuk om dat eens mee te maken.

Mevrouw **Dezentjé Hamming** (VVD): Voorzitter. De staatssecretaris heeft dan toch echt niet goed opgelet, terwijl hij daar toch alle tijd voor heeft gehad. Hij heeft er twee uur gezeten zonder iets te doen. Hij had dan ook beter goed kunnen luisteren. Niets van dat alles komt uit de mond van de VVD of heb ik bepleit. Ik heb gezegd dat er een goede oplossing moet komen en dit jaar niet, ik zeg het nog maar eens, misschien ten overvloede. Misschien begrijpt de staatssecretaris het nu wel!

De **voorzitter**: Dat was een constatering en geen vraag. De staatssecretaris hoeft er dus niet op te reageren.

Mevrouw **Leijten** (SP): Dan ik ook maar even met een constatering. De staatssecretaris zal vooraf wellicht al geweten hebben hoe de verdeling van de beantwoording was. Wij hebben helemaal niet gepleit voor hogere boekenprijzen! Sterker nog, wij hebben het kabinet een grote pluim gegeven omdat het nu eens een SP-voorstel gaat uitvoeren. Maar wij hebben ook nog wel wat zorgen.

De **voorzitter**: Dank u. Dat was niet alleen een constatering, maar bijna ook een derde termijn!

De heer **Dibi** (GroenLinks): Ook ik moet vaststellen dat de staatssecretaris voor Europese Zaken meer ge-sms't heeft of allerlei andere dingen heeft gedaan maar in ieder geval niet goed heeft geluisterd. Wij pleiten niet voor hogere boekenprijzen maar voor lagere, maar dat mag niet ten koste gaan van de kwaliteit. Ik begrijp dat hij een andere portefeuille heeft, maar soms zijn dingen ingewikkelder dan ze op voorhand lijken.

Staatssecretaris **Timmermans**: Dank voor deze toelichting, maar ik stel toch vast dat terwijl het kabinet met behulp van marktwerking inzet op verlaging van de boekenprijzen en op geen enkele manier daarmee ingrijpt in wat scholen en onderwijzenden zelf kunnen bepalen, u er een probleem van maakt dat de prijs wellicht lager wordt en dat dat wellicht niet de inzet zou moeten zijn. Ik stel dat alleen maar vast en heb dat met plezier gehoord. Ik heb heel goed naar u geluisterd en ik zal proberen mij erin te verdiepen, opdat u mij niet meer zo dom vindt.

De heer Pechtold heeft een aantal vragen aan mij gesteld. Ja, ik was erbij betrokken, vanaf het begin, zeer uitvoerig. Nee, er is in het kabinet geen sprake van gebrek aan kennis over de aanbestedingsregels. Het kabinet heeft ook helemaal niet gezegd dat de Europese aanbestedingsregels tot problemen hebben geleid, dat staat ook niet in de brief. Ik wil hier nog twee korte opmerkingen aan toevoegen.

De term Europese aanbestedingsregels is eigenlijk een beetje ongelukkig. Het gaat immers gewoon om openbaar aanbesteden. Als je marktwerking wil, moet je openbaar aanbesteden opdat iedereen kan meedoen en

Timmermans

inschrijven en in de verhouding prijs/kwaliteit kan bepalen wat de beste keuze is.

Mevrouw Leijten sprak in dit verband over bijvoorbeeld een Griekse boekenaanbieder, maar ik heb het nu over de concurrentieregels in Nederland. Die zijn weliswaar in Europees verband afgesproken, maar het is nu de vraag hoe de verschillende aanbieders in Nederland met elkaar kunnen concurreren en hoe de verschillende Nederlandse distributeurs met elkaar kunnen concurreren. Wij spreken over Europese aanbestedingsregels omdat die regels in Europees verband zijn afgesproken voor de Europese markt, maar het maakt niet uit waar de aanbieder vandaan komt. Ze hebben ook betrekking op de concurrentieverhouding tussen aanbieders binnen een lidstaat en niet alleen maar met andere Europese aanbieders.

Ik was zeer ingenomen met de bijdrage van de heer Pechtold over de Europese dimensie van dit onderwerp. Ik dacht nu juist: laten wij nu eens laten zien dat alle leden van het kabinet dit Europese verhaal verinnerlijkt hebben en dat dit een verhaal is van het hele kabinet. Daarom is het mooi dat mijn collega van Onderwijs zo'n perfect antwoord gaf. Daarmee is aangetoond hoe dit kabinet ook per vakgebied het Europese verhaal heeft verinnerlijkt. Wij hebben er juist uit een Europese gedrevenheid voor gekozen om de Kamer op deze manier te antwoorden. Het was bepaald niet onze bedoeling om geen volledig antwoord te geven.

De heer **Pechtold** (D66): Ik waardeer dit. Je moet elkaar zo nu en dan stevig toespreken en dan ook kijken waar dit toe leidt. Ik zie dit antwoord van de staatssecretaris niet als een poging om zijn positie overbodig te maken, maar juist als een manier om het woord te verbreiden. Dat is mooi.

De staatssecretaris heeft gesproken over de brief. In die brief staat dat het juridisch advies van een grote schoolboekendistributeur de twijfel over de noodzaak van Europese aanbesteding heeft opgeroepen. Vervolgens moest er tot en met de Permanente Vertegenwoordiging worden gegaan om hier een antwoord op te vinden. Dit is een heldere verklaring, maar die brengt mij er wel toe om samen met de staatssecretaris te zoeken naar een antwoord op de vraag hoe wij dit kunnen verbeteren opdat niet een of andere jurist van een uitgeverij ons twee maanden kan bezighouden en wij de tanker wat snel door de bocht moeten trekken. Ik wil hier nog meer verbeteren, opdat niet alleen de naaste collega's van de staatssecretaris maar ook de ambtenaren op de ministeries dit beter tussen de oren krijgen.

Staatssecretaris **Timmermans**: Zeker, maar in de voorbereiding van dit standpunt was het uitdrukkelijk de bedoeling om de scholen in de best mogelijke positie te brengen en te voorkomen dat zij het slachtoffer zouden zijn als er onduidelijkheid zou ontstaan. Daarom hebben wij dit tot in detail geregeld. Wij hebben die last niet bij de scholen neergelegd. Dat zou een verkeerde benadering zijn.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Dit klinkt mooi, maar het is de vraag hoe dit in de praktijk op schoolniveau uitpakt. Het kabinet is de scholen wel tot last als de school niet meer kan zeggen "wij kiezen voor lesmethode A", maar in plaats daarvan moet beschrijven wat die lesmethode moet omvatten. Daar rolt dan een boek uit waarmee de

uitgeverijen kunnen concurreren. Dat kan toch nooit de bedoeling zijn? Bovendien kan een uitgever ook nog bezwaar aantekenen als zijn boek niet is uitgekozen.

Staatssecretaris **Timmermans**: De aanbestedingsregels bepalen niet welke onderwijsmethode moet worden gekozen en welke lesmethode een school moet volgen. De aanbestedingsregels hebben betrekking op een eerlijk speelveld voor distributeurs en boekenaanbieders, maar de school bepaalt zelf welke onderwijsmethode er wordt gevolgd.

De heer **Dibi** (GroenLinks): Voorzitter. Dat klopt feitelijk niet!

De **voorzitter**: U heeft uw punt een aantal keren kunnen maken. U wordt het duidelijk niet eens met het kabinet. Ik geef het woord aan mevrouw Leijten.

Mevrouw **Leijten** (SP): Het is niet zo gek dat ik een Griekse of Finse uitgever aanhaal: het gaat immers om Europese richtlijnen, die uitgaan van een gelijk speelveld in Europa. Marktwerving in Nederland bestaat, omdat uitgeverijen weten hoe het Nederlandse onderwijsstelsel werkt en welke methodes daar worden gebruikt. Dat is een discussie waard, maar hierbij gaat het om Europese regels. Het lijkt me daarom niet verstandig om een karikatuur te maken van mijn opmerkingen, tenzij de staatssecretaris daarmee wil aangeven – en dat zou interessant zijn – dat hij misschien wel ongelukkig is met het feit dat er internemarktregels gelden voor ons onderwijs.

Staatssecretaris **Timmermans**: Dat is het punt helemaal niet. Het is toch ondenkbaar dat een Griekse uitgever de Nederlandse situatie zo goed zou kennen? Je moet gewoon praktisch denken; ze mogen het wel, maar wie in Griekenland zal daar zoveel moeite in steken? Laten we realistisch zijn. Voor distributeurs is het echter anders. Persoonlijk maakt het mij geen bal uit of een distributeur in België, Frankrijk of Nederland zit; mij gaat het erom dat de beste boeken voor de beste prijs via eerlijke concurrentieregels bij de mensen komen. Maar het is verkeerd om te denken dat die aanbestedingsregels een kunstmatige markt gaan creëren; dat zal niet gebeuren. De aanbestedingsregels regelen niet alleen de aanbesteding over de grenzen heen, maar nadrukkelijk ook de concurrentie binnen Nederland. Ook dat is in Europees verband afgesproken. Het is echter verkeerd om te denken dat niet toepassen van de Europese aanbestedingsregels gewone concurrentie binnen Nederland zou opleveren; nee, de aanbestedingsregels gelden voor Nederland en voor alle andere lidstaten van de Europese Unie.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Voorzitter. Ik zal de vragen beantwoorden en de moties behandelen.

D66 wil dat ik alles in het werk stel om de zaken zo soepel mogelijk te laten verlopen. Ik heb gezegd dat de Kamer daarop kan rekenen.

Het CDA wil dat ik de scholen de ruimte geef om zelf in te kopen en wil dat ik met ze de mogelijkheden naga. Dat zullen we zeker doen. In de komende tijd gaan we

Van Bijsterveldt-Vliegenthart

met de scholen aan de slag. De zorgen die ik hoorde, heb ik ook van de scholen gehoord. We moeten goed bekijken wat mogelijk is binnen de Europese regels voor aanbesteding. De mogelijkheden die er zijn, moeten we echt goed benutten.

De VVD zei dat ik heb beweerd dat dit voor het komende jaar een waterdicht systeem zou zijn. Laat ik helder zijn: dat heb ik niet beweerd, ik heb gezegd dat het systeem zo sluitend mogelijk is. In de discussie met de heren Dibi en Pechtold heb ik gezegd dat ik de inspanningsverplichting daartoe van harte op me neem.

De PvdA heeft een in mijn ogen zeer realistische benadering: nu gewoon aan de slag. De afgevaardigde van de PvdA, die nu niet meer in de plenaire zaal is, heeft gezegd dat we nu gewoon moeten doen wat mogelijk is. En laten we nuchter zijn: in dit soort complexe projecten stuit je altijd op knelpunten. Die moet je oppakken en je moet naar bevind van zaken handelen.

Mevrouw Leijten van de SP zei dat de teldatum een systeemzaak is en dat het haar om de mensen gaat. Mij gaat het ook om de mensen. Om ervoor te zorgen dat de uitkering straks belandt bij de mensen voor wie zij is beoogd, namelijk de ouders in het voortgezet onderwijs, moet het op de manier worden gedaan die ik heb voorgesteld. Het lijkt leuk om er voor de korte termijn allerlei specifieke zaken in te bouwen en er nog meer maatwerk van te maken, maar kijkend naar het verleden kan men weten dat systemen in Nederland ook hun grenzen kennen. Van mij mag worden gevraagd om een zo goed mogelijk evenwicht te vinden, maar het gaat mij ook om een verantwoorde uitvoering.

GroenLinks vroeg of ik gelukkig ben met de regels. Tja, mij werd ook niet gevraagd of ik er gelukkig mee ben dat ik niet door rood licht mag rijden... In Nederland zijn er nu eenmaal wetten en in ieder geval mag van de overheid, en zeker van de staatssecretaris, worden verwacht dat zij zich houdt aan de wetten. En de wet is zoals hij is. Misschien wil ik wel maximale vrijheid, maar ik wil ook, en overigens niet alleen ik, concurrentie. Verder willen wij ook allemaal voorkomen dat de boekenprijzen in de komende jaren opnieuw met 35% stijgen. Natuurlijk zitten er plussen en minnen aan, maar dat laat onverlet dat wij ons aan onze eigen wetten moeten houden.

Is het mogelijk om de grote uitgevers aan te pakken en hen te dwingen om de boekenprijzen te verlagen? Als het al mogelijk is, moet dat gebeuren in de wetgeving die wij de komende jaren behandelen. Door die wetgeving kunnen wij de boekenprijs straks in ieder geval veel beter beïnvloeden dan de afgelopen jaren mogelijk was. De NMa heeft er namelijk niet voor niets op gewezen dat het een echte aanbodmarkt was.

De regionale workshops zouden niet voldoende zijn. Ik heb echter al aangegeven dat de VO-raad in samenwerking met het ministerie van Onderwijs scholen gaat ondersteunen. Zo nodig zullen zij ook individuele scholen adviseren. Het goede van regionale workshops is dat de scholen die hiervoor wel klaar zijn, ongeveer 20%, de andere scholen kunnen uitleggen hoe zij het hebben geregeld. Men kan op deze regionale ontmoetingen van elkaar leren en dat is zeker belangrijk.

De heer Pechtold verzoekt het kabinet in zijn motie, de verantwoordelijken binnen het overheidsapparaat beter op de hoogte te brengen van de Europese aanbestedingsregels en evenwichtiger te communiceren over

deze regels. Ik ontraad de aanneming van deze motie, want volgens mij is er wel degelijk sprake van evenwichtige communicatie.

Mevrouw Dezentjé verzoekt de regering in haar motie op stuk nr. 140 om haar fouten toe te geven en het budget voor gratis schoolboeken te benutten voor prestatiebeloning van leraren en een betere kwaliteit van onderwijs. Natuurlijk moet je gemaakte fouten durven toegeven. Zo heb ik met de heer Pechtold vrijuit gesproken over het gegeven dat Den Haag soms zo ambitieus is dat wij zaken te snel regelen en aan de vraag voorbijgaan of men ons in het land wel kan bijbenen. Het geld daarom maar ergens anders aan besteden is een stap te ver. Dat doe ik dan ook niet en daarom ontraad ik de aanneming van deze motie.

Op stuk nr. 141 heeft mevrouw Dezentjé een motie ingediend waarin zij het kabinet verzoekt om een aanbestedingscursus te volgen. Kabinetsleden moeten natuurlijk sowieso op de hoogte zijn van de aanbestedingswetgeving. Overigens dient iedere burger de wet te kennen. Bovendien beschikken wij over een goede ambtelijke organisatie en de afgelopen periode heeft weer eens laten zien dat die goed werk levert. Ik ontraad aanneming van deze motie.

Mevrouw Dezentjé vraagt de regering in haar motie op stuk nr. 139 een kostenanalyse uit te voeren die de financiële gevolgen van de beoogde beleidswijziging rond de gratis schoolboeken in kaart brengt. Het is vaag geformuleerd, maar ik denk dat wij ook hierbij moeten voorkomen dat wij weer een nieuwe bureaucratie in het leven roepen. Hoe wij het gaan doen, is klip en klaar. Het kost een paar miljoen om het geld aan de ouders uit te keren. Dat is voor een individu veel geld, maar de overheid kan dat bedrag echt wel opbrengen. Vervolgens gaan wij aan de slag, conform de notitie die mevrouw Van der Hoeven heeft gestuurd over de gemiddelde boekenprijzen. Ook de aanneming van deze motie ontraad ik.

Dan nu de moties van mevrouw Leijten. In haar motie op stuk nr. 142 verzoekt zij de regering, te onderzoeken hoe schoolbesturen kunnen worden gestimuleerd om bij de aanbesteding te sturen op kwaliteit en de Kamer voor de zomer te informeren. Ik heb hiermee hetzelfde probleem als de heer De Vries, want ook ik ben ervan overtuigd dat besturen én leraren goede boeken willen hebben. Zij denken daar ongetwijfeld goed over na en daarbij zullen zeker ook de financiën aan de orde komen. Dat lijkt mij alleen maar goed. Bepalen en betalen komt nu in één hand en er zullen zeker ook leraren zijn die om een kwalitatief goede methode vragen, omdat ze daardoor een goede school worden. De motie lijkt mij al met al overbodig. Wij doen dit al. Wij zijn al in overleg met de VO-raad over de vraag hoe wij tot een zo goed mogelijke kwaliteit kunnen komen.

Mevrouw **Leijten** (SP): Als die motie overbodig is, kan ik haar intrekken. Alleen wil ik dan wel de toezegging van u hebben, dat u aangeeft wat u precies gaat doen en wat u precies afspreekt. Er is misschien een verschil van inzicht. Ik wil u niet met extra werk opzadelen of in de wielen rijden, maar wij willen een vinger aan de pols houden. Ik vertrouw erop dat u afspraken maakt, maar dan willen wij graag inzicht. U kunt dus zeggen dat mijn motie overbodig is, maar dat u daaraan de toezegging koppelt, de Kamer op de hoogte te houden, opdat wij in

Van Bijsterveldt-Vliegenthart

ieder geval geïnformeerd worden over wat u allemaal doet en afspreekt.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Dat leidt tot veel heen en weer communiceren over allerlei dingen die wij de komende tijd gaan doen. Ik zou dan helder willen zijn. Ik wil aanneming van deze motie ontraden. Misschien is dat dan ook het beste. Ik heb immers ook al aangegeven dat hier een discrepantie naar voren wordt gebracht die ik niet echt verwacht. Ik verwacht dat er op dat punt gezamenlijk opgetrokken wordt. Ik verwacht dat schoolbesturen de nodige zorg zullen hebben voor de financiën. Het gaat nu eenmaal om belastinggeld. Ik verwacht ook de nodige zorg voor de kwaliteit. Zij willen hun school immers ook goed neerzetten. Daarom verwacht ik dat scholen tot een goed evenwicht komen en dat dit echt een evenwicht zal zijn tussen beide. Dat het niet alleen maar gaat om mooier en beter, dat zal elk schoolbestuur en elke leraar zich realiseren.

De **voorzitter**: Ik begrijp dat u uw oordeel over deze motie wijzigt en dat u aanneming van deze motie ontraadt?

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Ja.

Mevrouw **Leijten** (SP): Dan zou ik graag de opmerking willen maken dat het mij heel erg spijt dat u afspraken gaat maken met de VO-raad en dat daarin niet doorklinkt dat u ook met docenten praat. Ik krijg signalen dat zij zich zorgen maken. U zegt niet dat de kwaliteit voorop staat en dat u een lagere prijs wel mooi vindt, maar dat u allereerst de kwaliteit gaat waarborgen. Mijn verzoek is heel voorzichtig geformuleerd. Ik kom naar mijn mening de fracties van CDA en PvdA, die hier hun zorgen over uitspreken, tegemoet en ik constateer door die afwijzing dat u dus eigenlijk...

De **voorzitter**: Ik begrijp, mevrouw Leijten, dat u die motie niet intrekt, dus zij komt in stemming.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Mevrouw Leijten verwijst naar andere fracties. Zij heeft ook vanuit de CDA-fractie al een reactie gekregen op deze motie. Ik vind de kwaliteit erg belangrijk, maar de SP-fractie gelooft een beetje te veel in "the sky is the limit". Wij moeten tot een evenwicht komen tussen financiën en kwaliteit. Dat evenwicht moeten wij de komende tijd zien te bewerkstelligen. De VO-raad is in het veld actief bij scholen en wij willen die raad actief ondersteunen in de poging om dit zo goed mogelijk te doen. Wat de leraren betreft, zal ik de komende tijd in het kader van de VO-kwaliteitsagenda ook in gesprek zijn met heel veel leraren. Als dit punt aan de orde komt, zullen wij daarover zeker een gesprek met elkaar hebben.

Tot slot kom ik op de motie van het lid Dibi. Hij verzoekt de regering alle schoolkosten te compenseren voor ouders met een laag inkomen. Ik moet de aanneming van deze motie ontraden. Ik heb aangegeven hoe het in elkaar zit en dat dit voor een behoorlijke groep ouders met een laag inkomen al een hele vooruitgang is. Ik heb eveneens al gezegd dat het verder per persoon compenseren te veel bureaucratie zou veroorzaken.

De **voorzitter**: U hebt een motie overgeslagen, namelijk die op stuk nr. 143.

Staatssecretaris **Van Bijsterveldt-Vliegenthart**: Deze motie verzoekt de regering, zich in te spannen om dit bedrag zo mogelijk direct na aanschaf van de boeken aan de ouders over te maken en de Kamer voor juli te informeren. Ik heb aangegeven dat ik alles in het werk gesteld heb om het zo goed mogelijk te doen. Aanneming van deze motie ontraad ik. De motie is eigenlijk overbodig, want ik heb er alles aan gedaan. Ik ben hier afgelopen week naartoe gekomen met de inzet om te kijken hoe ik die invoeringsmaatregel zo goed mogelijk vorm kan geven. Dat houdt ook een uitwerking in die het mogelijk maakt om de maatregel straks op een goede manier uit te voeren. Ik kan niet alleen aan de kant van de wensen gaan staan, ik ben er immers ook verantwoordelijk voor dat wij uiteindelijk komen tot een goede, evenwichtige uitvoering. Binnen mijn kunnen heb ik alles al gedaan. Deze motie is dus overbodig. Laat ik dat eindoordeel geven.

De beraadslaging wordt gesloten.

De **voorzitter**: Ik stel voor, over de ingediende moties volgende week dinsdag te stemmen.

Daartoe wordt besloten.

De vergadering wordt van 13.25 uur tot 14.00 uur geschorst.

Voorzitter: Verbeet

De **voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Van de Camp tot het uitbrengen van verslag namens de commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven.

De heer **Van de Camp**, voorzitter der commissie: De commissie voor het onderzoek van de Geloofsbrieven heeft de stukken onderzocht die betrekking hebben op mevrouw M.Ch.A. Smilde te Eelde. De commissie is eenparig tot de conclusie gekomen dat zij terecht benoemd is verklaard tot lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. De commissie stelt u daarom voor om haar toe te laten als lid van de Kamer. Daartoe dient zij wel eerst de eden af te leggen zoals die zijn voorgescreven bij de wet van 27 februari 1992, Staatsblad nr. 120.

De commissie verzoekt u tot slot, de Kamer voor te stellen, het volledige rapport in de Handelingen op te nemen.

De **voorzitter**: Ik dank namens de Kamer de commissie voor haar verslag en stel voor, dienovereenkomstig te besluiten.

Daartoe wordt besloten.

(Het rapport is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De **voorzitter**: Mevrouw Smilde is in het gebouw der Kamer aanwezig.

Ik verzoek de griffier, haar binnen te leiden.

Voorzitter

Nadat mevrouw Smilde door de griffier is binnengeleid, legt zij in handen van de voorzitter de bij de wet voorgeschreven eden af.

De **voorzitter**: Het is mij een genoegen, u als eerste te mogen feliciteren met uw benoeming. Ik verzoek u, de presentielijst te tekenen en in ons midden plaats te nemen. Na de regeling van werkzaamheden schors ik de vergadering zodat iedereen u kan feliciteren.

Regeling van werkzaamheden

De **voorzitter**: Op verzoek van de fractie van GroenLinks deel ik mee dat zij geacht wenst te worden tegen het amendement-Aptroot (30661, nr. 9) te hebben gestemd. Het betreft een amendement dat gisteren in stemming is gebracht.

Op verzoek van de CDA-fractie benoem ik in de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken het lid Haverkamp tot plaatsvervangend lid in de bestaande vacature.

Op verzoek van de PVV-fractie benoem ik in de algemene commissie voor Jeugd en Gezin het lid Bosma tot plaatsvervangend lid in plaats van het lid Fritsma.

Ik stel voor, toestemming te verlenen tot het houden van wetgevings- c.q. notaoverleg met stenografisch verslag op:

- maandag 11 februari 2008 van 15.00 uur tot 17.30 uur van de vaste commissie voor Europese Zaken over het Wetgevings- en werkprogramma 2008 van de Europese Commissie;
- maandag 3 maart 2008 van 11.15 uur tot 16.00 uur van de vaste commissie voor Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit over de beleidsnota Biologische landbouwketen 2008-2011 (29842, nr. 15).

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Kamp.

De heer **Kamp** (VVD): Voorzitter. Ik heb vernomen dat staatssecretaris Albayrak gisteren is geïnformeerd over enkele personen van wie wordt vermoed dat zij erin zijn geslaagd om subsidiegelden achterover te drukken die bestemd waren voor de huisvesting van asielzoekers. Ik wil weten wat er is gebeurd, hoe dit kon gebeuren en of dit mogelijk ook op andere plekken in het land is gebeurd. Graag zou ik een brief van de staatssecretaris ontvangen waarin zij ons die informatie doet toekomen.

De **voorzitter**: Ik stel voor, het stenogram van dit gedeelte van de vergadering door te geleiden naar het kabinet.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Ik schors nu graag de vergadering zodat iedereen het nieuwe lid mevrouw Smilde kan feliciteren.

De vergadering wordt enkele ogenblikken geschorst.

Aan de orde is het **debat** over **het rapport Lang zullen we leven** van de themacommissie Ouderenbeleid.

De **voorzitter**: Ik vind het bijzonder goed en mooi dat de voorzitter van de themacommissie, Niny van Oerle, deze vergadering bijwoont. Ik heet haar van harte welkom. Wij zullen proberen, er in haar geest een goed debat van te maken.

Ik heet natuurlijk ook de bewindslieden van harte welkom. Ik zie de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en de minister voor Wonen, Wijken en Integratie. In een flits heb ik ook de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid gezien. Ik neem aan dat hij naar binnen komt. Verder heb ik een bericht van verhindering ontvangen van de minister van Financiën. Hij heeft mij zojuist laten weten dat hij dit debat niet zal bijwonen.

Mevrouw **Kant** (SP): Voorzitter. Dat lijkt mij dus een groot probleem. Sterker nog: ik denk dat wij het debat beter niet door kunnen laten gaan. Wij spreken over het toekomstig beleid inzake ouderenzorg. Het gaat om ouderen in de brede zin van het woord. De AOW, de vergrijzingsproblematiek en de betaalbaarheid daarvan komen dus ook aan de orde. Dat kan niet zonder de minister van Financiën. De Kamer heeft nadrukkelijk om zijn aanwezigheid gevraagd. Daarom stel ik voor, het debat te schorsen totdat de minister van Financiën bereid is om ook aan dit debat deel te nemen.

De heer **Blok** (VVD): De VVD-fractie steunt de SP-fractie. Mijn fractie heeft steeds gezegd dat financiën een heel belangrijk onderdeel van het vergrijzingsvraagstuk zijn. Wat haar betreft, kan dit dus ook niet zonder minister van Financiën.

Mevrouw **Agema** (PVV): De PVV-fractie sluit zich volledig aan bij de woorden van de fracties van de SP en de VVD. Geen debat over het ouderenbeleid zonder de minister van Financiën.

Mevrouw **Koşer Kaya** (D66): Ook de fractie van D66 sluit zich aan bij de vorige sprekers. Geen debat zonder de minister van Financiën.

Mevrouw **Van Gent** (GroenLinks): Voorzitter. De fractie van GroenLinks heeft de minister van Financiën er ook graag bij, met name met het oog op de toekomstige inrichting van de AOW en het meebetalen van rijkere AOW'ers aan de vergrijzing.

Mevrouw **Wiegman-van Meppelen Scheppink** (ChristenUnie): Voorzitter. Wat mijn fractie betreft, wordt het echt een debat op hoofdlijnen over het ouderenbeleid. De aanwezigheid van de minister van Financiën daarbij lijkt ons niet cruciaal.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter. De Kamer heeft weliswaar de mogelijkheid om te zeggen welke vertegenwoordiging van het kabinet zij wenst, maar om nu het debat stil te leggen, te schorsen, gaat mij voor deze termijn te ver. Mijn voorstel is om de eerste termijn te houden. Ik ga ervan uit dat alle relevante vragen door de wel aanwezige bewindslieden kunnen worden beantwoord. Mocht na afloop van de eerste termijn